

Postritel: „Kaunitar ja koletis” * „Sivi uneseiklus” * „Väikese varese suur võidusõit”

KOOLILASTE AJAKIRI

HIND 2,25 €

01
2017

HEA LAPS

AUHINNASADU

Hot Wheels TRACK BUILDER SYSTEM

KUUMAD KUMMID SÜGISESTEL TEEDEL!

Igal hommikul täituvad maanteed tuhandete sõidukitega: autod, bussid, mootorrattad... Kes ruttab tööle, kes kooli – kõigil on kiire. Ehk oled sinagi juhtunud kuulma, kuidas auto- või bussijuhid pahandavad liikluseummikusse sattudes? Aga võib-olla polegi selles süüdi sõidukid – võib-olla tuleks hoopis maanteed uutmoodi ehitada?

Kes teab, äkki saab just Sinust, noor autosõber, kunagi eriti uhkete autoteede ehitaja? Oma kätt saad proovida juba praegu – näiteks Hot Wheelsi autoteid kokku ehitada? Oma kätt saad proovida juba praegu – näiteks Hot Wheelsi autoteid kokku ehitada? Oma kätt saad proovida juba praegu – näiteks Hot Wheelsi autoteid kokku ehitada? Oma kätt saad proovida juba praegu – näiteks Hot Wheelsi autoteid kokku ehitada?

teha foto või video ja saata selle Rimonne võistlusele, mis kestab kuni 10. detsembrini 2016. Teavet võistluse kohta leiad aadressil: www.Rimonne.ee

SÕIDA ÄGEDALT!

Rimonne autojoonistuste võistluse peauhinna – autotee – võitis **AARON VOLMER** Tallinnast. Autokarpide võitjad on **JAAN MARTIN OJA** ja **MAYRON UUSPÖLD** Türitl ning **ANDRIS** ja **RAIKO TAMMI** Puhjast. Väikesed automudelid saavad **MARKUS-ERIK HIIESALU** Paidest, **MARI LIIS SIIL** ja **MARTA LIISA SAAR** Puurmanist ning **KAROLA NÕLVAK**, **HENNA TEREHOV**, **RASMUS JÕESUU** ja **EGERT VAHTRE** Türitl.

PALAV UUSAASTATERVITUS KÕIGILE, ARMSAD SÕBRAD JA SUGULASED NING NENDE SÕBRAD JA SUGULASED! RÕÕMSAT, ÕNNELIKKU JA RAHUMEELSET 2017. AASTAT!

Teeme nüüd teatavaks eelmise aasta **novembrinumbris** välja kuulutatud võistluste auhindade saajad. Meie head sõbrad **Tartu O. Lutsu** nimelises raamatukogus (**Kompanii 3/5**) ja **Kullo Lastegalerii** töötajad Tallinnas (**Kuninga 6**) annavad endise lahkusega üle auhinnakraami – Lutsu-raamatukogusse toimetame lõunaeestlaste preemiad ja Kullo Lastegaleriis oodatakse põhja- ja lääne-eestlast. Kellel on muid soovet, neil palume meilitsi või telefoni teel toimetusega kontakti võtta.

Igavesti Teie
Triibu-Liine,
Hea Lapse vapiloom

Ristsõnaplaadi võitis
NONA NANO Tallinnast.

Viktoriini lahendajaist saavad auhinnaraamatud **PÄÄREN KÄGU** Rakverest ja **KOIT JÕGISMAN** Sauelt.

Lembitu-mõistatuse lahendajaist võitis auhinnaraamatu **KAROL KATTEL** Tormast.

Lastetoa Timmu saadab T-särgid **KIRKE OTTILE** Illuka koolist ja **SOFIA MARIA IVANOVALE** Krootuse koolist.

Lastetoa-raamatud võitsid **SÄDE KÜLVET** Puurmanist ning **ANNABEL NARITS** ja **ANNABEL JUHE** Türitl. Sussikotid saavad **KERLI MIKIVER** ja **GRETHEL GRÜNTAL** Kolgalt ning **MELANY MÄNNIK** Rakverest.

Helkurite võitjad on **JEVGENI BOROVIK** Paldiski põhikoolist **ANNAGRETA JOHANSON** Tallinnast, **GERT SEDJAKIN** Kammeri koolist ja **JAN MARKUS SILM** Jõõpre koolist.

Järgmises numbris räägime juba detsembrinumbrist võistluste auhindadest. Jõudu tööle, sõbrad!

Rekato vampiirimängu võitjad on **KAROLA LEE AASAVELT** Türitl, **TRIIN SOOÄÄR** Rikassaarelt, **RENATE KASTEIN** Emmastest, **MIHKEL JOHANNES UUSTAL** Kihelkonnast ja **ANTI KIKKAS** Puurmanist.

VAMPIIRIDE LOSS

Uudishimu on toonud sind lossi, kus elavad vampiirid. Mäng algab...

PÕNEVUST KOGU PERELE!
Mängima õpid kiiresti!

Suur aitäh haridus- ja teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

HEA LAPS SELLES NUMBRIS:

LAHEDAT LUGEMIST

Saara Denisovi „Käbi Timo lugu“ — 4
Luulet: Ülle Kütson, Kristjan Mändla, Remo Kivimägi, Anett Kalberg, Marta Siirus — 6
Jaanus Vaiksoo „Käbid ja kännud“ — 7
Janely Ilvese „Karupoja sügav uni“ — 8
Merili-Mai Kivimetsa „Viis meelt“ — 9
Luuleabi ETV Lastetoea Timmule — 10
Oskar Stolovitš Europa Parkist — 11

GALERII

Kullo Kunstistuudio Lastegalerii lumemmed — 13

MAAILM MEIE ÜMBER

Tore loodus: Mai Zernask tomatist — 14
Tere, lind! Peep Veedla raudkullist — 16

Meie suurkujusid: Jaak Urmet Priit Pärnast — 18
Poster: 1 „Sivi uneseiklus“ * „Väikese varese suur võidusõit“ — 21
Poster: 2 „Kaunitar ja koletis“ — 22

Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast
Väljaandja: SA Kultuurileht
Voorimehe 9, Tallinn 10146, tel 6833145
Toimetus: toimetus@healaps.ee
Peatoimetaja: Leelo Tungal (leelo@healaps.ee)
Kujundaja: Vivika Kalt (vivika@healaps.ee)
Toimetaja: Anna-Magdaleena Kangro (anna@healaps.ee)

TEE ISE

Osavnäpp: Lully Gustavsoni õnnitluskaardid — 25
Mustkunstnik Ande telefonitrikk — 26
Kirjalaps: Jaanus-Eerik Mesi, Rasmus Ruuge, Helen Astrid Sammul, Christian Tkatsenko — 27
Sandra sööginurk: spinati-oasalat, läätsesupp — 28

NUPUTA JA NAERA!

Ilmar Trulli ristsõna — 29
Lembitu mõistatus, viktoriin — 30
Paetisme — 31
Naeru-uss — 32

ELUMELU

Henno Käo 75 — 33
Avasta endas geenius! Jüri Metssalu rahvajuttudest — 34
Thomas Scheileke koomiks — 36
Kinouudised — 37
Hobid ja huvid: Anna-Maria Uulma intervjuu Alex Kaspar Luugiga — 38
Siit ja seal — 39
Järjehoidja — 40
Kogu lugu: Markus Saksatamm filokartiast — 41
Rimonne: Monster High' ja talvesõidud — 43
Rekato: Scotland Yard — 44

Kaaneplilt: Viive Noor

Trükk: PRINTALL
Tellimine: AS Ekspress Post,
tel 6177717
www.tellimine.ee
Hind üksikmüügis 2,25

Käbi Timo lugu

Ergutusauhind Sten Roosi muinasjutuvõistlusel 2016

Saara Denisov Võru Kesklinna koolist

Elas kord üks käbi nimega Timo, kes rippus kõrgele taevalaotusesse ulatuva võimsa kuusepuu otsas. Timo tundis, et ta pole nagu teised käbid, et ta tahaks üksi olla ja unistada. Kuigi ta üritas massi sulanduda ja kõigiga hästi läbi saada, naersid teised käbid ta üle ning kiusasid. Ta soovis kangesti juba kuusest lahti lasta ja kukkuda kusagile lähedusse – ta oli juba piisavalt suur, et ise hakkama saada. Ent

kuusk ei lubanud käbidel lahkuda enne, kui ta ise heaks arvas. Tema arvates oli igal ajal oma aeg.

Ühel päeval, kui teised käbid olid jälle Timot kiusanud, nõudis käbi vihaselt kuuselt luba lahkumiseks.

„Miks?” oli kõik, mida võimas kuusk käbile vastas.

Käbi oli maruvihane. Kuusk kuulis alati kõigest, mis käbide vahel toimus – kõiki neid koledaid sõnu, mis Timo kohta öeldi, ning nüüd nõudis ta veel põhjendust,

Dana Kurapova (Huvikeskus Kullo)

miks see käbi enam siin elada ei taha. Käbi ohkas sügavalt ning seletas, et teistele käbidele jääb see ette, et Timo pole nende sarnane, ja ta ei kavatse seda rohkem välja kannatada.

„Sul on küll raske, ent miks sa arvad, et lahkumine kõik probleemid lahendab? Pögenemine pole lahendus, seda teame me kõik, aga mõista veel üht: elu viskab sulle alati kaikaid kodaratesse. Ka üksinda elades tekivad probleemid ning kust sa üldse võtsid, et siis oleks elu roosilisem kui praegu? Kui sa nii arvad, siis sa eksid,“ lausus kuusepuu.

Timo arvates olid kuuse mõtted liiga pessimistlikud. Sügaval sisemas jõudis talle aga kohale, et kuusel on siiski õigus.

See polnud veel aga jutuajamise lõpp. Käbi ja kuusk vahetasid hilisõhtuni filosoofilisi mõtteteri. Järgmisel päeval rääkisid nad oma lemmiklilledest, kevadest ja sünnipäevadest, ülejäämisel ookeanidest, vahtrapuu lehtedest ning teistest käbidest. Päeval pärast seda tundus, nagu oleksid nad teineteist tundnud juba terve elu. Tegelikult see nii ju oligi, ent kuusepuu ja käbi olid nüüd muutunud lahutamatuks.

Ühel detsembrikuu varahommikul ärkas Timo ebatavaliste häälte peale. Unise peaga ei saanud ta algul arugi, mis toimub. Kuusk ja teised käbid, kes teda aina vähem tülitasid, olid veel sügavas unes. All maapinnal tegutsesid inimesed. Timo oli neid varemgi näinud marju korjamas või niisama mööda jalutamas. Ühe mehe käes terariista märgates ehmatas Timo end peaaegu surnuks. Ta ei suutnud isegi karjuma hakata, sest oli nii ehmunud. Järgnevad sündmused tundusid ebareaalsetena. Ähmaselt mäletas käbi kuuse hirmunud silmi, mille too vaid korra avas, andes märku, et temaga on veel kõik korras. Kolm ööd ja päeva sõitsid nad rihmadega masina külge kinnitatult teadmata suunas. Kuusk oli väga napsõnaline ning Timo kartis halvimat. Mida rohkem aega läks, seda lärmakamaks teised käbid muutusid. Eriti veel siis, kui kaugusest hakkasid paistma suured ehitised, mida nimetatakse majadeks. Timo ei hakanud teisi käbisid noomima, et nad kuuse pärast tasem oleksid, sest linnas valitses niikuinii kõrvulukustav müra.

Õöseks jäeti kuusepuu linnaserva tühermaale. Timo arvas juba, et kuusk magab, kuni kuulis vaikset sosinat: „Kuula hoolega! Minu aeg on nüüd käes. Oled sa inimeste juttu pealt kuulanud? Homme hommikul viiakse mind linna keskele suurele platsile. Inimesed ehivad mind suurte värviliste kuulide ja tulukestega ning käivad mind vaatamas. See kestab umbes paar nädalat, kuid jõulude järel saetakse mind tükkideks, viiakse kuivama ja põletatakse tükkhaaval ahjus ära.

Ma ei tohi riskida sellega, et sinuga midagi juhtub, seega lase hommikul end mu oksa küljest lahti ning hüppa siiasamasse maha. Kuulake, kõik käbid! Siin on hea pinnas ja head võimalused ilusaks suureks kuuseks sirgumiseks! Homme hommikul, kui inimesed mind liigutama hakkavad, hüpake kõik ühekaupa maha. Edu teile!“ hüüdis kuusk.

Kõik teised käbid huilgasid, tähistamaks uue ja iseseisva elu algust. Timo vaikis ja püüdis mitte nutma hakata.

„Sa ju lubasid ükskord, et igal lool on õnnelik lõpp? Kuidas siis nii? Kõik lubadused, mis sa mulle andsid, osutusid valeks! Ma jään üksi ega saa hakkama – sind pole kusagil minu läheduses, vaid meid lahutatakse igaveseks! Sa tähendad mulle rohkem kui peaks ja ma ei suuda ilma sinuta toime tulla!“

Kuusk vastas: „Kas mäletad, et tulid tükk aega tagasi minu juurde sooviga lahkuda? Ma teadsin juba siis väga hästi, et sa oled tugev ja saad hästi hakkama. Ära unusta, et kuigi ma pole su kõrval, olen alati sinuga. Osake valgust, mis jõulude ajal linnaplatsilt paistab, kuulub minu tuledele, tuhk, mis minust alles jääb, on osake pinnasest, ning kui sa näed taevas vilkuvat tähte, siis on ka selles tükike mind. Me tunneme teineteist nii hästi, et meil pole suhtlemiseks sõnu vaja. Mul oleks kindlasti hea meel olla kunagi sinu käbi,“ naeratas kuusk.

Taas nentis Timo, et kõike pealtnäha traagilist saab vaadata ka positiivse nurga alt. Käbi tundis südames soojust, kui viimast korda kuuske puudutas, enne kui see silmapiiri taha kadus. Sama tundis ta siis, kui öösel tähti vaatas ja kui tema juured pinnasesse tungisid.

Noor kuusepuu ei suutnud ära oodata, millal tema käbisid kasvatama hakkab, et kohtuda taas oma mõttekaaslasega, kellega tal ühised jooned peaaegu puudusid, kuigi nad olid nii lähedalt omavahel seotud. Kuusk arvas, et erinevus ongi hea – tänu sellele oligi tekkinud nii palju arutelusid ja vaidlusi, tänu millele ei lõppenud jutt kunagi otsa.

Timo raputas oma oksa. Miks ta kuusest minevikus rääkis? Mõne aja pärast kohtuvad nad jälle, nüüd juba vastupidistes rollides. Senikauaks aga jääb ta magama, imetledes vilkuvat tähte muinasjutuliselt kaunis taevas.

Arte Gümnaasiumi nähtuseit

Remo Kivimägi Orissaare gümnaasiumi 1. klassist

JÄNES ELAB KOOPAS

Jänes elab koopas,
ta on on töödest lookas.
Ümberringi marjad,
seltsiks põdrakarjad.

Ülle Kütsen

KOOLI GPS

Kuidas liigub koolilaps
nõnda, et ei eksi?
Ühest klassiruumist teise
vahetunnis keksib?

Tuleb võimla asemel

dire kabinetti,

võtab telefoni ja

läheb internetti.

Otsingusse kirjutab

tähtsalt SOS.

Näitab koduklassi teed

kooli GPS.

Kristjan Kändla Kalmetu põhikooli 7. klassist

TELEKAS JA ATV

Me sõbraga putitame ATV-d,
sina aga laiskled ja vaatad kaabel-TV-d.
Vaatad seal telekas ükskõik mida,
meil aga polte välja võetud terve rida.

Anne Lise Ehtberg (Huvikeskus Kullo kunstiring)

Anett Kalberg Võhma gümnaasiumi 6. klassist

KARU UNENÄGU

Väljas sajab laia lund,
karu magab talveund.
Kuigi ei tea, mis ta unes näeb –
mina arvan, et meepotte käsikäes.

Võib-olla näeb marjapõõsaid ja seeni
või hoopiski toidulaudu peeni.
Toitu ta kõigiga jagab
seni, kuni talveund magab.

Marta Siirus Kalmetu põhikooli 7. klassist

MINU RÕÕM

Minu rõõm on see,
kui on väljas talveilm.
Minu rõõm on see,
kui sõbral särab silm.
Minu rõõm on see,
kui Putin meid ei kiusa.
Minu rõõm on see,
kui õde ei kisa hirmsalt.

JAANUS VAIKSOO 50

Sünnipäev on pidupäev, mida lapsed tähistavad ühtmoodi, suured teistmoodi, aga tähistamata ei raatsi seda jätta eriti keegi. Lapsed kibelevad suureks saama. Aga mida tähendab sünnipäev siis, kui oled juba suur? Jaanus Vaiksoo, kellel täitub 5. jaanuaril 50 aastat, on juba täitsa suur. Sellisel sünnipäeval saab edukalt ja rõõmsalt tagasi vaadata sellele, mis kõik on tehtud! Aga tehtud on Vaiksool palju: lastele kirjutatud luulekogud („Kellassepaproua“, „Supipotikarneval“, „Onu Heino väike pere“), juturaamatud („Neli hommikut ja üks õhtu“, „Lumemöll“), takkapihta aabits, lisaks on ta kirjutanud TV lastesarja stsenaariumi „Saame kokku Tomi juures“ ja mida kõike veel. Ta on olnud kaua aega Tallinnas Rocca al Mare koolis kirjandusõpetaja, rääkinud kirjandusest isegi üliõpilastele. Praegu on ta natuke tegevusvaldkonda vahetanud, olles ajakirja Eesti Jahimees peatoimetaja. Aga lastekirjanduses tegutseb ta ikka endiselt edasi. Palju õnne ja häid sähvatusi Hea Lapse poolt!

Jaanus Vaiksoo

KÄBID JA KÄNNUD

Kuukünka laantes kord raiuti metsa, järele jäid ainult kännud ja käbid. Möllasid kired, kuid tunded on ehtsad, üldiselt said päris hästi nad läbi.

Kändudel puhati, söödi ja joodi, aeg-ajalt loeti ka aastaid ja ringe. Mõnikord kändusid eeskujuks toodi, käbid vaid ohkasid, tõmbasid hinge.

Juba nad tormasid – elu on kiire. Kändudest kaugemale mõnigi kukkus. Harva kui keegi neist tunnistas piire, harva kui keegi neist suu peale kukkus.

Kändudest immitses soojust ja vaiku, mõni neist sammaldus, veidike pehkis. Välu täis maasikaid, päikest ja vaikust – meenus, kui härmatis kuuskesid ehtis.

Nii nad siis elavad – käbid ja kännud, ühed on vanad ja teised on noored. Ühtedel kodu ja teistel on rännud, käbidel seemned ja kändudel koored.

Karupoja sügav uni

Eriauhind Sten Roosi muinasjutuvöistlusel 2016

Janely Ilves Parksepa keskkooli 6. b klassist

Elas kord karupoeg, kes unistas näha talve. Sügisel ütles karupoeg oma sõpradele oravale ja jänesele, et nad peavad ta talve alguses üles ajama. Jännes ja orav olid sellega nõus ning karupoeg läks koopasse magama.

Kui talv kätte jõudis, läksid orav ja jännes karupoega äratama. Nad proovisid karupoega äratada: hüüdsid, sikutasid ja sakutasid teda karvadest, kuid karupoeg ei ärganud. Siis löid orav ja jännes käega ja läksid koju.

Kevadel, kui karu ärkas, oli ta orava ja jänese peale tige. Ta läks nende juurde ja küsis kurja häälega: „Miks te mind ei äratanud?”

Sõbrad vastasid: „Aga me ju proovisime sind äratada, kuid sa ei ärganud.”

Seda kuuldes ei olnud karupoeg enam pahane. Kuid ta tahtis teada, kuidas oraval ja jänesel talv möödus ning mida nad tegid.

Möödus aasta ning karupoeg palus jälle sõpradel ennast talve alguses üles ajada. Sõbrad olid sellega nõus ning karu läks magama. Kui talv algas, läksid sõbrad koopasse karupoega üles ajama. Seekord peksid sõbrad potte ja panne kokku, kuid see ei ajanud karupoega üles. Siis tulid sõbrad heale mõttele. Nad tõid koopasse kelgu ning lükkasid karupoja selle peale ja viisid õue.

Nad viisid karupoja kelgumäele. Oravale tuli meelde tema nutitelefoni. Ta mõtles, et pildistab kõike, mida nad teevad, et kevadel karupojale näidata, mida nad tegid.

Jännes oli nõus ja nad lükkasid karu mäest alla ja samal ajal orav filmis seda. Kui karupoeg oli mäest alla jõudnud, jooksid sõbrad talle järele. Mäe all tegid sõbrad koos karupojaga *selfi* ning pärast seda lumeingleid. Kui lumeinglid olid valmis tehtud, tegi orav nendestki pilti.

Nüüd läksid sõbrad järve äärde ning panid uisusapad jalga. Orav ja jännes panid ka karupojale uisud alla. Kuigi nad ei jõudnud karupoega püsti hoida, et teda ka uisutama panna, said nad siiski end järve ääres koos karupojaga pildistada.

Lõpuks läksid sõbrad koopa juurde tagasi. Orav ja jännes tegid karu koopa ette lumemehe. Nad tõmbasid karupoja koos kelguga lumemehe ette ja tegid pilti. Siis viisid nad karu koopasse tagasi, sest oli juba hilja.

Kevadel, kui karu ärkas, nägi ta, et orav ja jännes juba ootasid teda, sest nad tahtsid talle pilte näidata ning seda nad ka tegid. Karupoeg oli väga rõõmus, et tal on nii head sõbrad.

Viis meelt

Sten Roosi muinasjutuvõistluselt 2016

Merili-Mai Kivimets Tallinna Kivimäe põhikooli 9. a klassist

Elasid kord viis meelt: kaksikud kõrvad, kelle ülesandeks oli kuulmine; nina, kelle ülesandeks oli haistmine; keel, kelle ülesandeks oli maitsmine; kaksikud silmad, kelle ülesandeks oli nägemine; käed, kelle ülesandeks oli kompamine. Viis meelt töötasid alati koos ja täiustasid üksteist.

Ühel päeval aga läksid nad tülli, vaieldes selle üle, kes neist on kõige tähtsam. Nina arvas, et tema on tähtsaim, kuna tunneb kõiki lõhnasid. Kompamine aga arvas, et ilma temata ei saa ükski teine meel hakkama, kuna tema tunneb, kas asi on kõva või pehme, soe või külm, sile või krobeline ja nii edasi. Silmad arvasid, et käed lihtsalt uhkeldavad ja pole tegelikult üldse vajalikud. Silmade arust olid nemad kõige tähtsamad – nemad näevad ju kõike, mis toimub. Kõrvad aga vaidlesid vastu ja ütlesid, et nemad kuulevad kõike, mis ümberringi toimub. Vaidlusse sekkus keel, kelle arust polnud ühtki teist meelt peale maitsmismeele vaja. Nii läksidki meeled omavahel tülli ning otsustasid minna igaüks oma teed.

Silmad otsustasid minna kontserdile. Kontserdil oli palju rahvast ning silmad otsisid kohta, kuhu istuda. Kui nad olid lõpuks istekoha leidnud, algaski kontsert. Show oli vägev, aga ilma kõrvadeta ei kuulnud silmad midagi. Selle peale polnud silmad üldse mõelnud. Nüüd mõistsid nad, et ilma kõrvadeta nad hakkama ei saa.

Käed läksid savist kujukesi meisterdama. Nad valmistasid kujukesi osavalt, aga nad ei kuulnud õpetussõnu ega näinud juhendamist. Kui kujud valmis said, ei näinud käed sedagi, mis nad valmis olid voolinud. Käed mõtlesid, et küll oleks hea, kui kaksikud silmad ja kõrvad siin oleksid.

Kõrvad otsustasid minna ilutulestikku nautima. Lubatud oli vägevast ja võimsast ilutulestikku. Kõrvad kuulsid aga ainult kõva pauku, kärtsu ja mürtsu – oli küll vägev paugutamine, kuid kõrvad ei näinud selle värvidemängu ilu. Kõrvad mõistsid, et ilutulestiku ilu nägemiseks oleks neil vaja silmi. Nad kahetsesid, et olid arvanud, et saavad kõigega ise hakkama.

Nina läks jalutama roosiaeda. Roosid lõhnasid imeiliselt, kuid nina ei näinud nende ilu, ta võis üksnes ette kujutada, millised nad välja näevad. Ta ei kuulnud lindude laulukõla, ei tundnud roosiokaste teravust, tuule

Pildid: Heilin Tikerpuu

sahistamist roosilehtedes ega keerutamist puulatvades. Ta mõtles, kui tore oleks siis, kui kaksikud silmad, kõrvad ja käed seal oleksid.

Keel läks peenesse restorani toitu maitsma. See maitses imehästi, kuid keel ei tundnud toidu imehead lõhna, ei näinud koogi kauneid kreemiroose, ei saanud tunda leiva värskuse pehmust ega kuulnud toidu kõrvale mängitavat vaikset klaveripala. Keel mõtles, et küll oleks hea, kui nina, silmad, käed ja kõrvad oleksid seal koos temaga!

Kui viis meelt jälle kokku said, mõistsid nad, et koos töötades saavutavad nad parima tulemuse. Kaksikud kõrvad, silmad, käed ja ka nina ning keel mõistsid omavahelise koostöö vajalikkust. Ilma üksteiseta nad hakkama ei saa – kõik meeled on tähtsad. Nüüd käivad nad kõikjal koos ja täiendavad üksteist.

TIMMU, SAAPAD JA VÄRSID

Novembrinumbris palus ETV Lastetoa elanik Timmu lapsi appi: luuletama hakates läks tal nimelt vaim pealt ära ja luuletus jäi ilma lõputa. Luuletuse „**Saabaste raske elu ehk Saabaste tragöödia**” esimene salm kõlas nii: Saabas teise saapaga olid täna laua peal, sest vesi oli laua all, saapail polnud ruumi seal.

Timmule tõttasid appi head lugejad üle kogu Eesti ning siin näete väikest valikut meile saadetud värssidest.

Jan Markus Silm Jõõpre kooli 5. klassist

* * *

Keegi tahtis saapaid pesta,
hakkas kaussi veega täitma,
aga vesi lasi lesta,
saapad jäid pori näitama.

Nüüd vesi voolab põrandal,
saapad ikka pole puhtad...
Kes pättust tegi õhinal?
Kes lõi segadusepuntra?

Annabel Juhe Türi põhikooli 2.c klassist

• • •

Saapad laiutasid käsi:
„Kust sai põrandale vesi?”
Vasak hüüdis: „Vaata ette!”
Parem kukkus sulpsti vette.

Äkki päike välja tuli,
tuppa jooksis naabri Muri.
Päätis saapa külmast veest.
Saabas tänas selle eest.

Gert Sedjakin Kammeri kooli 6. klassist

• • •

Saabas teise saapaga,

läksid ringi kaapama,
asja veidi uurima,
köögikappi puurima.
Saabas teise saapaga,
kokku said seal peniga,
asi hakkas venima,
peni hakkas närima.
Saapad said puuritud,
peni poolt uuritud,
saapail oli maiku –
nüüd sees neil sada auku.

Kirke Otti Illuka kooli 4. klassist

• • •

Saapad läksid minema,
uusi sõpru otsima.
Saapad olid kobedad,
leidsid sõbrad toredad.

Sõpradega sai siis nalja,
koos nad läksid jooma kalja.
Nüüd sõpradel on häbi
ja saapail tallad läbi.

Sofia Maria Ivanova Krootuse põhikoolist

• • •

Laual polnud ruumi seal,
sest saapad olid suured.
Saapad olid märjad pealt,
neil oli paha tunne.

Siis tuli nende perenaine
ja pani saapad kuivama.
Saapail jälle oli hea
ja mõnus tunne tuli ka!

Keili Mikiver Kolga kooli 3. klassist

• • •

Saapad tahtsid minna õue,
sest õues oli ilus ilm.
Nad laualt vette hüppasid
ja kummikuteks muutusid.

EUROPA PARK

EHK REIS ÜMBER EUROOPA

Lõbustuspargid kuuluvad igapäevaellu maailma paljudes riikides: Ameerikas, Saksamaal, Prantsusmaal jne. Mina käisin *Europa Park*'is. See on teemapark, kus on võimalus reisida läbi mitme Euroopa riigi. Näiteks külastasin Prantsusmaad, Austriat, Hispaaniat, Portugali, Itaaliat, Islandit ja Venemaad.

Europa Park on muide väga hea vaheaja investeering, nimelt ei pea siis kalli raha eest reisima eri maadesse, vaid saab ühe jutiga ära käia kohe mitmes. *Europa Park* ise asub Saksamaa väikelinnas nimega Rust.

Aga kõigepealt oleks huvitav teada, kes asutasid *Europa Parki*? See oli pere nimega Mack. Aastal 1972 ostis pereisa Mack ühe tüki maad ümber Balthasari lossi, kus asub praegu Saksamaa osa. Saksamaa osas on ka pargi kõige jubedam rong – *Silver Star*. Niisiis, pereisa Mackil tekkis idee sinna erinevaid Euroopa maid „võluda”. Esimene maa oli Itaalia. Seal veel erilisi ronge ei olnud, aga väga ehtsalt mõjusid Itaalia majakesed, nimelt pole need ainult kulissid, vaid majakestesse on ehitatud maid esindavad kohvikud, vahel on seal ka muuseum või müüakse jäätist. Huvitav fakt on, et kõik lõbustuspargi rongid on teinud Saksa kvaliteediga firma **Mack Rides**. Nagu nimigi ütleb, on see teemapargi omaniku firma. Alguses polnud *Europa Park* plaanitud-

ki olema lõbustuspark, vaid see pidi olema maa-ala, kus investorid saavad näha *Mack Rides*'i ronge.

Autosõit parki oli väga pikk. Minu kodulinn München asub *Europa Parkist* 400 km kaugusel. Sõit oli väsitav: plaanisime 3 tundi sõiduaega, kuid tee peal oli mitu avariid juhtunud, me venisime nagu teod ja pöörasime ära külavahetele, mis oli palistatud kaske-dega... Nii läks meil plaanitud tund aega kauem. Hotelis meid juba oodati.

Viibisime hispaania hotellis El Andaluz. Kõigepealt läksime basseini, et tagasi saada selge mõtlemine ja tegutsemistahe. Vesi mõjus julgustavalt.

Kuna ööbisime hotellis, pakuti meile *Europa Parki* viimase tunni tasuta piletid, mis tähendas, et saime sisse üks tund enne pargi sulgemist, kogudes niimoodi esimesi muljeid. Austria osas sõitsime *Tiroler Wildwasserbahniga*. See oli mõnus sõit läbi koopa, kuid lõpus tuli vinge allalaskumine nii äkki, et mul kukkusid päikesepriid eest. Otsisin neid taga nagu mutt mullas oma nina, aga kuna olin kapuutsi sõidu ajal pähe tõmmanud, olid priid õnnelikult kapuutsi sisse peitunud – huh, ei pidanudki uusi ostma!

Ja tasuta tunni lõpus sõitsime pöörase laevukesega, mis laskus rohkem kui 45 kraadi alla: *Atlantica Super-Splashiga*. Selle atraktsiooni pealt oli kiljumist kaugele kuulda.

Üleval tegi see laevuke paar vigurit ja siis sööstis alla. See sööstlaskumine oli väga vinge – täiesti erinev emotsioon rabedas argipäevas ettetulevast.

Õhtusöögiks oli hispaania köögist rikkalik paella ja süüa sai seda müstilises restoranis. Toit oli oivaline või nagu sakslased ütlevad – perfektne. Öö oli rahutu, aga kauaoodatud hommik saabus siiski. Mul oli pabin

sees, kuna mõtlesin, et mis saab, kui tõepoolest mingi rööbas defektne on, sest internetis ennast targaks tehes olin lugenud selles pargis juhtunud õnnetustest. See mõte ei andnud rahu... Näiteks oli üks rong olnud ühe mehe jaoks nii hull, et see vabastanud end istmest ja hüpanud lihtsalt alla. Kukkus kõrgelt.

Minu esimene tõeline rong oli islandi *Wodan*. Minu ema sellega küll kaasa ei sõitnud, aga mulle jäid ikkagi toeks pereliikmed Lukas ja Wolfgang, kes mind julgustasid.

Ootejärjekord oli kohutavalt pikk: 2minutise lõbu jaoks pidime ootama 45 minutit. See pani südame veel rohkem põksuma. Kuid ootekoridorid olid väga ilusasti kujundatud, seal oli meeldiv viibida. Nt *Wodani* järjekord nn tunnelis oli viikingite temaatikast lähtuvalt kaunistatud.

Terve rong loksutas ja kolises, nagu sõitnuks ma esivanematega Siberisse. Võrdlus on poliitiline, võib-olla pole kohane ka, aga selline mõte mulle pähe tuli, kuna mul oli hirm: ees ootas teadmatus ja tekkis tunne, et ma ei pääse terve nahaga... Aga just siis oli sõit läbi.

Üks eriline kogemus oli mul ka rongiga *Blue Fire*. See nimelt võtab 2,5 sekundiga koha pealt 100 km/h välja. Sellist tunnet ei koge sa iialgi ka kiire autoga sõites. Kõik toimub tänu *transrapidi* mootorile. Mootor töötab magneti jõul: üks magnet tõmbab rongi edasi ja auto maatselt läheb tööle teine magnet, mis tõmbab rongi omakorda veel kord edasi. Kõik käib nii kiiresti, et seda lühikest tõmbamist pole märgatagi.

Blue fire teeb *looping*'uid ja veel muid vingerdusi. Selles rongis sai isegi oma pulssi mõõta. Kõik ikka tehnika ja teaduse huvides!

Mis ma ikka pikalt seletan, minge sööge jäätist Rootsis, jalutage Itaaliasse ja sõitke õhujalgratastega, hüpake korraks Venemaalt läbi ja kihutage raketiga, maanduge Austrias, pistke pintslisse *flammkuchen* ja sõitke siis igaüks oma koju. Mul polnud kauge Austriast Saksamaale jõuda: kui *flammkuchen* kõhus oli, viisidki jalad iseenesest auto poole.

Kindlasti küsid nüüd, miks sa peaksid *Europa Parki* külastama? No ega ei pea, aga kui oled seiklushimuline ja tahad kogeda midagi sellist, mis argielus pole võimalik, siis annab *Europa Park* sulle healuühiskonna mugava korrektsusega selleks turvalise võimaluse. Pealegi saad ühe ropsuga mitut maad külastada. Kõlab muinasjutuna? Lõbustuspargid kuuluvad ju tänapäeva, et aidata sind paradoksaalsel kombel igapäevaelust välja. Kuhu siis? Kaasaegsesse muinasjuttu? Aga äkki käisingi tänapäeva muinasjutus... Ka sinul on selleks võimalus!

Head reisi soovib kõigile **Oskar Stolovič** Müncheneri Louise Schroederi Gümnaasiumi 8. klassist

GALERII

KULLO KUNSTISTUUDIO LASTEGALERII LUMEMEMMED

Internetist vaata THK Lastegalerii näituste kohta: www.kullo.ee

Autori fotod

TOMAT

on vist küll kõigile tuttav ja maitsev kultuurtaim

Mai Zernask

„Nähka, lippa kasvuhoonesse ja too paar punapõskset tomatit salatiks!” hüüdis Juulimemm.

„Kohe! Ja kui tagasi tulen, siis räägi mulle tomatist pikemalt!” palus Nähka.

Ning peatselt asuski memm tomatit lõikudes seda taime tutvustama: „Tomat on inimkonna toidulaua olnud juba alates 5. sajandist enne meie ajaarvamist, mil seda kasutasid toiduks muistsed peruulased. Hispaanlaste vallutusretkede ajal, 16. sajandil, kasvatati tomatit juba Kesk-Ameerikas. Lõuna-Euroopasse tõid tomati just hispaanlased, kes andsid talle indiaani-keelse nimetuse *tomatl*. Itaallased panid tomatile nimeks *pomodoro*, mis pidi tähendama kuldset õuna, aga teadusliku ladinakeelse nimetuse *Lycopersicon* (hundimari) andis tomatile Karl Linne 1754. aastal. Majanduslikult tähtsaks köögiviljaks sai tomat 19. sajandi keskel. Eestis sai tomatikasvatuse hoo sisse alles 20. sajandi alguses. Tänapäeval kasvatatakse tomatit

igas maailmajaos. Köögiviljanduses ongi tomat liidri kohal. Tomati metsikuid liike võib leida Ecuadori ja Põhja-Tšiili vahelt ning Lõuna-Ameerikast rannikust 1000 km kaugusel olevalt Galapagose saarelt. Sõstar-tomat on Peruu põldude sagedane umbrohi ning seal kasvab ka kirsstomat, mis on ilmselt suureviljalise tomati eelkäija.

„Juulimemm, aga kartuli rohelised marjad on nii tomatite moodi!” teatas Nähka.

„Ongi,” kinnitas memm. „Tomat ja kartul kuuluvad mõlemad maavitsaliste sugukonda. Nii kartuli kui ka tomati viljad on botaaniliselt marjad. Tomat on väga vormirikas liik, viljad on erineva maitse, värvuse, kuju ja suurusega. On punase-, roosa-, kollase-, oranži- ja tumedavärvilisi tomateid. Pisimad kultuursordid on vaid paarisentimeetrise läbimõõduga, aga näiteks *Härjasüda* kaalub keskmiselt kuni 100 grammi.”

„Kas tomat on tervisele ka kasulik?” uuris Nähka.

„Muidugi. Tomat kuulub väärtuslikumate köögi viljade hulka, suurema toiteväärtusega on küll porgand ja sibul, aga tahapoole jäävad näiteks lillkapsas, rabarber, mädarõigas. Tomatis on rohkesti C-vitamiini ja 3,5 % suhkruid, samuti sisaldab ta vajalikke mineraaliaineid.”

„Kus tomatit kasvatada saab, kas ainult kasvuhooes nagu meil?” pinnis Nähka.

„Tomat on maailma köögiviljade seas esikohal nii avamaal kui ka kasvuhooes,” pajatas Juulimemm. „Troopikamaades võib avamaal saada aastas isegi kolm saaki. Meil, parasvöötmes, kasvab tomat paremini kasvuhooes, kuna ta on kasvutingimuste suhtes üsna nõudlik – vajab soojust ja valgust.”

„Kas tomatist saab ainult salatit ja niisama mõnusat nosimist?” tahtis Nähka teada.

„No maailmas süüakse muidugi suur osa tomatist värskelt ja salatina,” sõnas memm. „Tööstuslikult tehakse tomatimahla, tomatipastat, ketšupit, pressitakse seemnetest ka õli.”

„Ega tomat äkki mürgine ole?” uuris Nähka ikka veel.

Memm teadis vastust sellelegi küsimusele: „Tomati rohelistes, valmimata viljades on mürgist alkaloidi solaniini, see aga kaob viljade valmides ning laguneb ka keetmisel ja hapendamisel. Seega ole mureta!”

Juulimemm naeratas ja meenutas oma tomatisuve, kui üle pika aja sai jälle kasvuhooe püsti pandud ja ikka hommikul ja öhtul nendega rääkimas käidud. Taimed on ju nagu lapsed, kes tahavad hellitamist ja kasvatamist.

Üks tore suveseik veel. Kui tomatid juba õite suured ja rohelised olid, tundus Juulimemmele kahtlasena, et ei taha teised kuidagi punaseks minema hakata. Siis soovitas üks hea sõber, et vii õige kasvuhooesse midagi punast ja riputa tomatitele märguandeks, et aeg on punaseks minna. Leidiski siis memm lapselapse kunagise punase patsipaela ja sidus lakke. Ja ennäe imet – juba järgmisel hommikul olidki kaks tomatit roosakaks tõmbunud ja punaste tomatite aeg tuligi. Oh seda ilmaimet küll!

„Kas kõik tomatisordid on ühesugused?” uuris Nähka edasi.

„Häid tomatisorte on väga palju, aga igaüks peab leidma oma aeda just kõige sobivama. Üldiselt peab üks hea tomat olema haigustele vastupidav, piisavalt varajase saagiga, lõhenemiskindel ning hea maitsega. Meil on varavalmiv *Visa* ja *Härjasüda* ja kollane kobartomat. Kodumaistest sortidest on kõige populaarsem kõrgekasvuline *Malle F1*, järgnevad *Vilja*, madalakasvulised *Mato* ja *Terma* ning poolkõrge *Valve*.

Itaallased panid tomatile nimeks *pomodoro*, mis pidi tähendama kuldset õuna, aga teadusliku ladinakeelse nimetuse *Lycopersicon* (hundimari) andis tomatile Karl Linne 1754. aastal.

Maailm on täis üllatusi! Hispaanias peetakse augustikuu viimasel kolmapäeval vägevat tomatisõda, mille käigus loobitakse rahva sekka 120 tonni küpseid tomateid. Buñolis toimunud festivalil „La Tomatino” osales sel aastal 40 000 inimest. Spetsiaalselt toidusõja jaoks tuuakse kohale viis autokoormat tomateid, et inimesed saaksid isu täis lustida.”

Juulimemm ja Nähka tomatisõjast ei hoolinud – nemad maiustasid oma kätetöö viljaga ja olid ka õnnelikud.

TERE, LINDI!

RAUDKULL

Peep Veedla

Toidumajakese ümber käib talvel iga päev pidev sagimine. Rasvatihased tulevad vups! ja vups! aina uute seemnete järele – ja juba nad läinud ongi. Sekka ka sini- ja salutihased, puukoristajad... Rohevindid jäävad toidumajakese servale pikemalt istuma ja seemneid nosima ning nokivad mahapudenenud palakesi majakese all lumelgi. Kuid mõnikord märkame aknast välja vaadates öuel tühjust – ei ainsatki toiduhuvilist. Kui see tühjus pikemalt kestma jääb, taipan pilgu kõrgemale tõsta ning seal see põhjus vastu vaatabki: raudkull on kaseoksal positsiooni sisse võtnud. Istub seal liikumatult paigal, selg sirge ja pilk terav. Kui mõni hooletu värvuline peaks ohtu mitte tajuma ning seemne järele saabuma, järgneb raudkulli poolt kiire ootamatu sööst – ning juba tal ongi selleks korraks midagi pöske pista. Raudkull peab ka sööma ning looduses on tema toiduks

Fotod: Arne Ader

Raudkull on küll rändlind, kuid meil suvel pesitsevate kullide asemele tulevad meie kliimat piisavalt lõunamaiseks pidavad raudkullid põhja poolt ning ikkagi on raudkull meil talvel arvukaimaks röövlinnuks.

kuni tuvisuurused linnud. Tuvist või harakast saab juba kõva kõhutäie, aga tihane või vint või varblane on ka korralik suupiste.

Raudkull on küll rändlind, kuid meil suvel pesitsevate kullide asemele tulevad meie kliimat piisavalt lõunamaiseks pidavad raudkullid põhja poolt ning ikkagi on raudkull meil talvel arvukaimaks röövlinnuks. Talviseks arvukuseks hinnatakse Eestis raudkullil kuni 3000 lindu. Teades, et rasvatihaseid seab meil talvel ringi kolmveerand miljoni kanti ja näiteks rohevintegi on mitukümmend tuhat, siis on ilmselge, et need vähesed raudkullid saavad söönuks ilma väikeste lindude arvukusele märgatavat jälge jätmata.

Raudkulli emaslinnud on isadest tüki maad kogukamad, kuid väheldasemad isaslinnud näevad kenamad välja. Nagu linnuriigis ikka kipub olema. Isaslinnu põsed ja kõhualune ning küljed on roostepunaka triibustusega, selg tumehall. Emaslinnul domineerivad pruunid toonid. Jalad on mõlemal kenad kollased. Kui kaseoksal istuvat raudkulli aknast imetlen, on kohe selge, kummaga tegu. Ilusad on muidugi mõlemad, nii isa kui ka ema. Ega suvel naljalt neid niimoodi imetleda õnnestugi, pigem näeme siis raudkulle vilksami si kusagilt ootamatult ilmumas ja saaki haaramas. Pesitsusajal on raudkull suhteliselt varjulise eluviisiga ja ennast sedasi akna taga eksponeerimas ei käi. Pesa ehitavad nad enamasti kuuse-segametsa vanasse varese- või oravapessa ning kui me sellele peale ei satu, ei pruugi me nende pesitsemist seal märgatagi. Kui aga pesa vaja kaitsta, on raudkull häälekas ning kii-kii-kii kostab kaugele.

Kevadel muneb emakull värskete okstega kaunistatud pessa 4 – 6 valget, lillakate või pruunikate laikudega muna ning haub neid üle kuu aja, mil isakull tema eest hoolitseb, tuues pessa parimaid palu, mida püüda õnnestunud. Kui lõpuks pojad kooruvad, kulub neil suurekskasvamiseks ligi kuu ning neile tassivad värvulisi juba mõlemad raudkullivanemad. Et menüü liiga ühekülgseks ei kujuneks, moodustavad umbes veerandi saagist närilised. Nii möödubki suvi linnutiivul ning sügise hakul asutakse juba rännuteeks valmistuma. Ja kui hästi läheb, võib see kõik korduda kas või paarkümmend aastaringi. Seni on raudkulli suurimaks vanuseks õnnestunud tuvastada 20 aastat ja 3 kuud.

PRIIT PÄRN

(1946)

Foto: Olga Pärn

Jaak Urmet

Seda, mis on multifilm, ei ole küll vaja kellelegi täpsemalt selgitada. Multifilm on multifilm. Selgitada tuleks vahest vaid seda, et multfilme nimetatakse vahel ka animafilmideks, näiteks tegijate endi hulgas ja meist lääne pool maailmas. Aga eesti laste ja ilmselt ka üldse eestlaste kõnepruuki jäävad veel kauaks, võib-olla igaveseks just 'multifilm' ja 'multikas'. Multifilmid ise jagunevad eri tüüpideks, näiteks joonisfilmideks ja nukufilmideks. Seda viimast sorti multfilme tehakse tänapäeval vähe – kunagi oli neid Eesti lastel vaadata rohkem. Nukufilmi, nagu nimigi ütleb, tehakse nukude abil. Joonisfilm sünnib nii, et studios istuvad inimesed ja joonistavad. Sellest, kuidas multifilm sünnib, vahel lastele ja teistele siin ja seal ikka räägitakse, samuti saab neid ise õpitubades nokitseda, seetõttu ärme lähe siinkohal ülemäära tehniliseks. Mainime hoopis seda, et esimene eesti multifilm tehti juba 1931.

aastal, suurem tegemine Eestis läks lahti 1950ndate teisel poolel ja pärast seda on neid tehtud järjepidevalt. Eesti on väga väike riik, eestlasi on arvuliselt väga vähe, seetõttu on paratamatult vähe neid valdkondi, kus eesti tegijad võiksid olla maailma tipus. Aga eesti multifilmikunst ehk animatsioon on viimaste aastakümnete jooksul sinna kaheldamatult välja jõudnud. Multifilmide maailmas ei ole staarideks mitte näitlejad, sest neid ju sisuliselt ei ole – on vaid hääle pealelugejad –, vaid režissöörid ja kunstnikud, seejuures on režissöör tihti ise multifilmi kunstnik või üks nendest. Eesti multifilmi ajaloo suurimate režissööride hulka kuuluvad näiteks Elbert Tuganov, Heino Pars, Rein Raamat ja Priit Pärn. Viimane neist ongi meil seekordseks suurkujuks. Ta ei ole mitte ainult eesti kuulsaim multifilmirežissöör, vaid üks eesti kuulsamaid filmivaldkonnaga seotud inimesi maailmas üldse.

Enne, kui Pärnaga jätkame, peab peatuma kahel asjaolul. Esiteks ei ole multifilm sugugi mitte ainult lastele mõeldud loometeos. On nii tüüpiline, et kui telekat klõpsides vilksatab ekraanil mingi multifilm, siis hüüab seda märganud laps kohe: „Multikas!” ja avaldab soovi seda vaadata, lähtudes arusaamast, et kui on multikas, siis on see kohe ka mõeldud lastele. Nii aga ei pruugi lugu olla. Ehkki tele-eetrit täidavad tõepoolest peamiselt lastele mõeldud multifilmid, tehakse maailmas väga palju multfilme ka täiskasvanutele. Parimaks näiteks sealt samast tele-eetrist on „South Park” – see ei ole kindlasti laste, vähemalt mitte väikeste laste multifilm. „South Park” ei ole väikesele lapsele sobiv oma roppude naljade, vägivallastseenide ja väljakutsuvate temade pärast, aga täiskasvanute multifilm võib olla ka hoopis lapsele mõistetamatult filosoofiline või lüüriline, eeldades vaatajalt juba suuremat elutarkust. Leidub ka multfilme, millel on midagi öelda nii lapsest kui ka täiskasvanust vaatajale, nagu näiteks „Simpsonid” või „Futura-ma”, „Siil udus” või „Kolmanda planeedi saladus”, „Oota sa!” või „Tom ja Jerry”.

Teine asjaolu on see, et nagu kogu inimkultuur üldse, jaguneb ka multifilmilooming kaheks: laiatarbekaup ja gurmaaniroog. Laiatarbekaup tähendab seda, et asi meeldib – või peab meeldima – võimalikult suurele hulgale inimestest. Usutavasti lähtuvad laste multifilmide tegijad just sellest põhimõttest, et film meeldiks võimalikult suurele hulgale lastest, ja mitte oma riigis, vaid ikka üle maailma, kus iganes kinosid ja televiisoreid ja nüüd juba ammu ka arvuteid leidub. Gurmaan on see, kes on oma elus kartuliputru ja mannavahtu juba küll vitsutanud ning tahab nüüd proovida uusi erilisi maitseid, ehk kui rääkida multifilmidest, siis ei paku järjekordne Disney’ stuudio superkangelase-seiklus multifilmi-gurmaanile mingit pinget, tema ihkab midagi uut ja värsket, raba-vat ja katsetuslikku. Kui laste multikad on pea kõik laiatarbekaup, siis gurmaani-rooga tehakse eeskätt täiskasvanuile. See tähendab seda, et mõni multifilm võib meeldida üsna väikesearvulisele vaata-

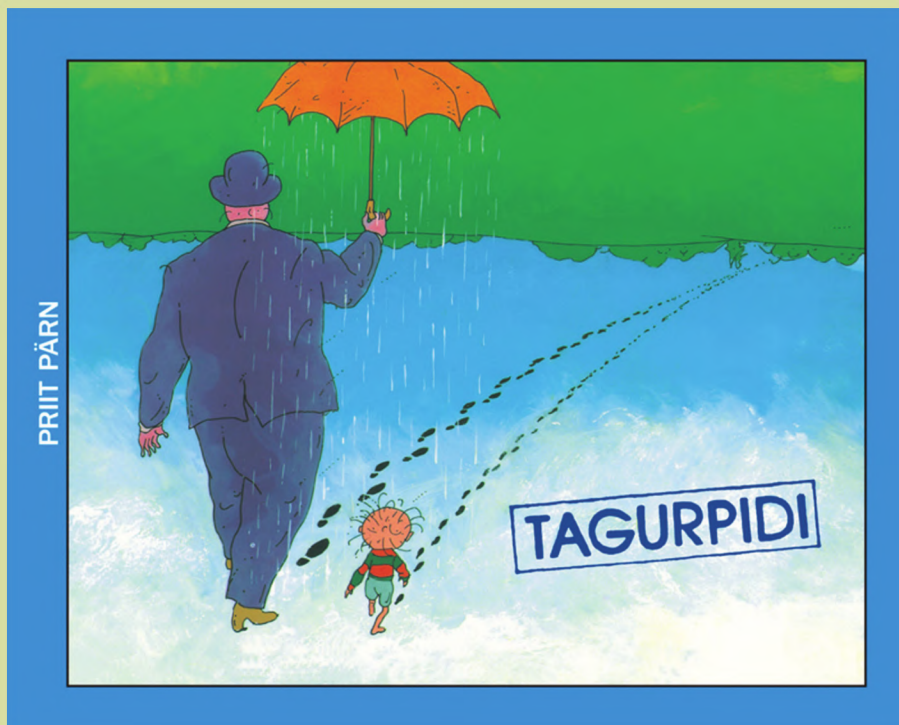
jaskonnale – kuid sellele see-eest nii väga, et nad ei väsi seda kiitmast ja ülistamast.

Priit Pärna multifilmiloomingu puhul võib öelda nii, et see on kõik tehtud täiskasvanud vaatajale – aga just mõned ta varasemad multifilmid, nagu „Kas maakera on ümmargune?”, „...ja teeb trikke”, „Harjutusi iseseis-

Illustratsioon raamatust „Kilplased”.

Pärna multifilmid, karikatuurid, illustratsioonid ja raamatud on aga täis rõõmu ja fantaasiat – mitte küll alati mõlemat korraga.

vaks eluks” ja „Aeg maha”, pakuvad päris palju vaatamist ka lapsele. Need multikad on tehtud ajavahemikus 1977–1984 ja on, nagu kogu Pärna multifilmilooming, joonistatud. Näiteks minul oli lapsepõlves küll alati hea meel neid telekast näha, need tundusid nii naljakad ja neis tehti nii lõbusaid asju, mind võlus nende multikate fantaasiaküllus, joonistada saab ju kõike, ja Pärn joonistaski kõike, nii ei olnud tal mingit probleemi muuta karu linnupesakastiks või nätsu külge kinni jäänud helikopter palmipuuks. Samal ajal nägi täiskasvanud vaataja kõige selle lõbusa taga siiski tõsisemaid teemasid, mille suhtes režissöör ja kunstnik Priit Pärn oli oelnud oma seisukoha. Näiteks „Harjutusi iseseisvaks eluks” näitab, kuidas muretust ja eluröömsast poisist kasvab laua taga igavat kontoritööd tegev mees, ja kuidas siis ühtäkki sellest mehest saab uuesti muretu ja eluröömus poiss. Sõnum missugune! „Aeg maha” näitab, kui palju on meie päevad täidetud tühiste ja mõttetute seimistega – aga kui neist korraks vabaks saada, algab hoopis värviküllasem elu. Pärna hilisemates multifilmides on lastepärasust vähem. Aga kogu ta multifilmilooming on täiskasvanud multifilmi-gurmaa-nide seas hinnatud üle maailma.

Multifilmid on ainult üks tahk Priit Pärna loomingu. Eestis on ta väga tuntud veel karikaturisti, illustreerija ja isegi kirjanikuna. Karikatuure tegi ta rohkem mõnikümne aastat tagasi, aga siis ikka selliseid, et nad on vaimukad veel täna ja edaspidigi. Tema illustratsioone võib leida paljudes raamatutes,

eriti just lasteluulekogudes. Ja muidugi tema enda raamatutes – milleks on „Kilplased”, „Naljapildiaabits” ja „Tagurpidi”. Need on erakordselt lõbusad pildiraamatud, lõbusad nii silmale vaadata kui ka mõttele mõelda. Näiteks „Tagurpidi” on tegelikult koomiks, mis jutustab ühest poisist, kelle nimi on Ants. See Ants tahab kõike teha tagurpidi – magab, jalad padjal, suvel supleb, kasukas seljas, ja nõnda edasi. Selle peale saadavad vanemad ta Tagurpidiantslasse onu juurde. Et poiss näeks, milline näeb välja tõeliselt ja täielikult tagurpidine elu. Tagurpidiantsla on hull, pöörane koht! Seal on kõik tagurpidi, ja Priit Pärn oskab seda tagurpidisust

imehästi välja joonistada. Vihm sajab just vihmavarju all, teod kihutavad nagu vormelipiloodid, kauguses hiigelsuur olnud kärbes muutub lähenedes väiksemaks, onu ei söö õuna, vaid õun sööb onu, ja see, keda süüakse, jääb alles, aga see, kes sööb, kaob. Kivid on seal maal pehmed ja sitked, aga ülihaprud; vee peal saab kõndida ja kaldale ei tohi hüpata tundmatus kohas, autod kasvavad maa seest ja lapsed saavad rihma, kui on koolis viie saanud, ning muidugi kilkavad lapsed ise selle peale röömust. See, kuidas Pärn on osanud selles raamatus fantaseerida ja fantaseeritud joonistada, on lihtsalt lummas ja meisterlik. Üks efektsmaid pilte selles raamatus näitab, kuidas pirn kukub laest põrandale ja kogu tuba puruneb kildudeks nagu klaasitükk, pirn ise jääb loomulikult terveks. „Tagurpidi” ilmus kümme aastat tagasi kordustrukina, nii et raamatukogust peaks seda leida olema.

Suurepärane, et eesti kultuuril on olemas Priit Pärn. Meie raamatud kipuvad olema tõsised ja meie filmid sünged, meie muusika ja laul kipub olema kurvameelne, eestlane üldse ei kipu eriti naerma ja naeratama, röömu tundma ja fantaasiat vabaks laskma. Eestlane kipub olemagi just see mees, kes Pärna multikas „Harjutusi iseseisvaks eluks” tuimalt kontorilaua taga konutab. Pärna multifilmid, karikatuurid, illustratsioonid ja raamatud on aga täis röömu ja fantaasiat – mitte küll alati mõlemat korraga. Aga ühte või teist on tal alati. See on väga suur asi. Rääkimata veel sellest, mida ta on suutnud anda kogu laiale maailmale.

KINODES ALATES 13. JAANUARIST

väikese

VARESE

suur võidusõit

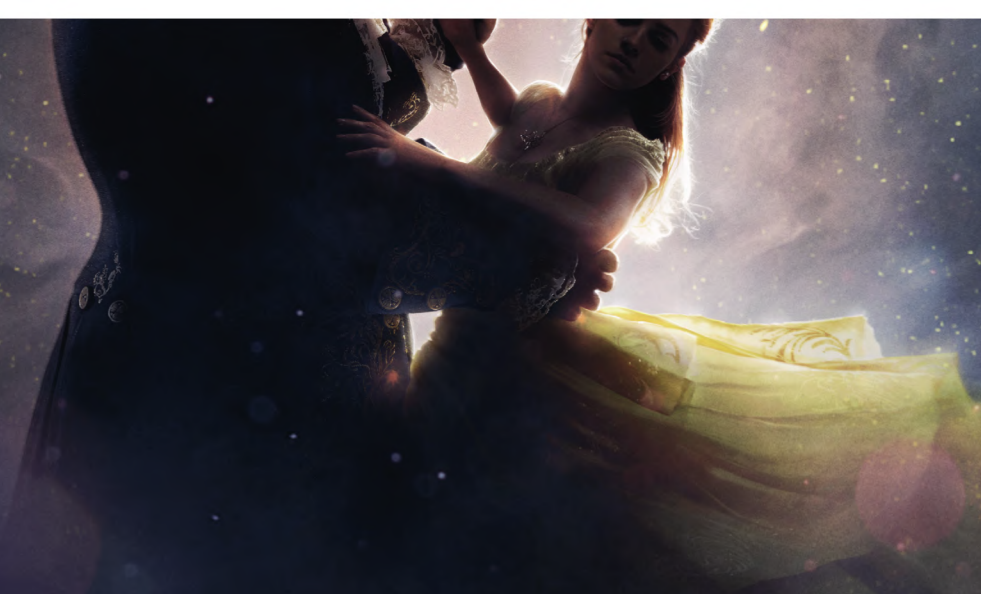

**EESTI
KEELES**

DIRIGENTID INDUSTRIAL PRODUCTIONS STUUDIOS FILMISTUUDIO ESTINFILM TELLIMUSEL
NÄITLEIAD KAROL KUNTSEL TARVO KRALI ERKI AULE EMIL RUTIKU RASMUS REINUT JANA KIVI TOOMAS KRALL KRISTINE TRILU MEEELI SEERMA
ANETT ODMANJANOV ANDRIUS KASESALO TOLKJA KERDI OENGO DUBLAARIREŽISSÖÖR OLEG DAVIDOVICH PRODÜTSENT MARI SEPPING

AN AKKORD FILM PRODUCTION IN CO-PRODUCTION WITH SWR/NDR/HR SUPPORTED BY MFG FILMFÖRDERUNG BADEN-WÜRTTEMBERG HESSEN INVEST FILM MEDIENBOARD BERLIN-BRANDENBURG
FILMFÖRDERUNG HAMBURG SCHLESWIG-HOLSTEIN DEUTSCHER FILMFÖRDERFONDS DIE BEAUFTRAGTE DER BUNDESREGIERUNG FÜR KULTUR UND MEDIEN FILMFÖRDERANSTALT AND MEDIA PROGRAMME OF THE EU
ORIGINAL MUSIC ALEX KOMLEV ANIMATION DIRECTOR ALBERTO CAMPOS LAYOUT YILIU CHEN-ESLICK DESIGN HANS DEVLOLDER & RAWIN PUSCH EDITORIAL DEPARTMENT BENJAMIN MANN'S DIRIGIT PONTEN PATRICIA VASAPOLLO EXECUTIVE PRODUCERS SEBASTIAN RUISSCHKE
VALENTIN GREULICH DIRK DOTZERT PRODUCED BY DIRK BEINHOLD WRITTEN BY KATJA GRÜBEL BASED ON THE BOOKS BY HELE MOOST AND ANNET RUDDOLPH CO-DIRECTED BY SANDOR JESSE DIRECTED BY UTE VON MÜNCHOW-POHL
DER ALTE RABE SÜCKE © AKKORD FILM & THIENEMANN-ESSLINGER VERLAG

medienboard SWR NDR hr MFG FILMFÖRDERUNG BADEN-WÜRTTEMBERG HESSEN INVEST FILM MEDIENBOARD BERLIN-BRANDENBURG FILMFÖRDERUNG HAMBURG SCHLESWIG-HOLSTEIN DEUTSCHER FILMFÖRDERFONDS DIE BEAUFTRAGTE DER BUNDESREGIERUNG FÜR KULTUR UND MEDIEN FILMFÖRDERANSTALT AND MEDIA PROGRAMME OF THE EU

Disney

KAUNITAR JA KOLETIS

KINODES 17. MÄRTSIST

EMMA DAN LUKE KEVIN JOSH EWAN STANLEY AUDRA GUGU IAN EMMA
WATSON STEVENS EVANS KLINE GAD MCGREGOR TUCCI McDONALD MBATHA-RAW MCKELLEN THOMPSON

EESTI
KEELES

IGA UKSE TAGA OOTAB UUS SEIKLUS

66th Internationale
Filmfestspiele
Berlin
Generation
Opening Film

Sina uue- seiklus

KINODES ALATES 27. JAANUARIST

ASTRID LÖVGREN LILLY BROWN SOFIA LEDARP HENRIK GUSTAFSSON VALTER SKARSGÅRD BARRY ATMS ANNEMARIE PRINS BIANCA KRONLÖF NOUR EL-REFAI

SNOWCLOUD FILMS AB PRESENTAARJÄR SÄMARBETT MED GILDA FILM AB & SAPERI FILM AB | SAMPRODUKTION MED SVERIGES TELEVISION AB & VIKING FILM BV "SIV SOVER VILSE"

MED STÖD FRÅN SVENSKA FILMINSTITUTET FILMPOOL NORD NORDISK FILM & TV FOND NETHERLANDS FILM FUND NETHERLANDS FILM PRODUCTION INCENTIVE

BERNARDI DISTRIBUTION TWIN FILM INTERNATIONAL SABLE & NORDBER DISTRIBUTION AB SVENSK FILMINDUSTRI KÄRIN MYREBERG FABER FOTOGRAF GABRIEL MKRTTCHIAN

FOTOMONICA PETIT & MARTIE WEVERS MUSIKLOTTA HÖGBERG KLIPPAR CHRISTER FURUBRAND SVK SVENSK AFFÄRSUTVECKLING HENRIK KLEIN LUDWIGSSON CHRISTOPHER DEMBY

LÅNAR JAN SCHERMER & CHRISTOPHER DEMBY MUSIKMERLIN SNITKER SAMPRODUKTION MARLEEN SLOT HANNE PALMQUIST LENA HANNO CLYNE SARA SJÖÖ REDUCENT PETER LINDBLAD

BASERAD PÅ BOKEN AV PIJA LINDENBAUM HANSGRÖFATTARE LENA HANNO CLYNE OCH THOBAS HOFFMÉN REGISSÖR CATTI EDFELDT & LENA HANNO CLYNE

WWW.SIVSOVERVILSE.SE

SNOWCLOUD Viking Film FILM SAPERI FILM AB FILMPOOL NORD SVT HANNO CLYNE KLEIN PETTER LINDBLAD ESTIMFILM

OSAVNÄPP

ÕMAPÄRASED ÕNNITLUSKAARDID

Lully Gustavson

Jõulud on möödas ja järele on jäänud terve hulk ilusaid pakkepapereid, kaunilt kujundatud maiustustekarpe, kinkekotte. Ka on aastate jooksul kogunenud hulganisti õnnitluskaarte. Kõiki ei saa säilitada.

Lõika välja sulle meeldivad kujundid, südamed, paelte-seosed, lilled, liblikad, tähed, mänguasjad jne ja proovi nendest uusi kaarte kujundada. Seekord katseta kaartide kujundamist koogisalvrätikute abil. Paiguta salvrätik (või

kaks) värvikale alusele, milleks võib olla isegi vana huvitava värvilahendusega kaart. Proovi salvrätikuid ja oma väljalõikeid paigutada mitmel erineval viisil. Nii leiadki kõige sobivama, just sulle kõige meeldivama lahenduse ja võid hakata kleepima. Pikkadel pimedatel õhtutel on nii tore midagi meisterdada. Ja sõbrapäevgi pole enam kaugel. Sisukaid talveõhtuid sulle!

MUSTKUNST

TELEFONITRIKK

Mustkunstnik **Ande**

Sibulle, Lörbert ja Alli-Enn olid mõnda aega õues mänginud, nii et külm hakkas juba näpistama.

„Tahaks praegu midagi sooja,” luristas Lörbert nina.

„Näe, võta!” hõikas Sibulle ning viskas lumepalli otse poisi krae vahele.

„Ei no aitäh,” torises Lörbert lund salli vahelt välja kookides. „Nüüd jään ma küll haigeks!”

„Sul on ju nangunii kogu aeg nohu!” naeris Sibulle.

„Noh, siis saan kõha ka!”

Õnneks müüdi Potiste poes teed ja kakaod. Teisi asju müüdi muidugi ka, aga need lapsi hetkel ei huvitanud. Niisiis seadiski kolmik sammud poe poole.

„Mmmm.... Kakao!” ümises Lörbert poeust tüdrukutele avades rahulolevalt.

„Võtaks äkki mõned küpsised või piparkoogid ka?” pakkus Sibulle välja.

Teised olid kohe nõus.

„Tere, lapsed!” tervitas rõõmsameelne müüja kolmikut. „Ma loodan, et teil on sularaha. Kaardimaksud ei lähe täna miskipärast läbi.”

„Minul ei ole üldse raha,” pomises Lörbert.

„Mul on ainult kaart,” nentis Sibulle.

„Oo, aga mul on ju mobiilipank!” rõõmustas Alli-Enn.

„Oi lapsuke, meil siin mobiilimakset ei ole,” lautas müüja nõutult käsi.

Ent Alli-Enn oli juba telefoni välja otsinud: „Pangast saab ju sularaha ka välja võtta!”

Nii lapsed kui ka müüja olid nõutud. Pangast küll, aga mobiilipangast...

„Oh, kas te ei teagi? Selleks tuleb lihtsalt telefoni raputada.”

Alli-Enn raputaski ning telefoni ekraanile ilmus kokkuvolditud viie-eurone.

„Sellest peaks vist piisama?”

„Kõik kokku on neli kakskümmend.” kinnitas müüja. „Aga...”

Enne, kui ta jõudis lause lõpetada, haaras tüdruk telefonist ja tõmbas. Lapsed nägid, kuidas raha libises telefonist välja. Uskumatu! Alli-Enn oligi mobiiltelefonist sularaha välja võtnud.

„Ma räägin, et ta on teiselt planeedilt,” sosistas Lörbert Sibullele, kui nad auravate topsidega poest lahkusid.

Kuidas Alli-Enn seda tegi?

Selle triki oli Alli-Enn eelnevalt ette valmistanud. Ta oli pildistanud kokkuvolditud viie-eurost mustal taustal. Samuti olid tal telefonis kaks täiesti musta pilti.

Piltide järjekord telefonis oli selline, et rahaga pilt asus mustade piltide vahel.

Koos telefoniga võttis tüdruk taskust ka päris viie-eurose rahatahe, mis oli kokku volditud täpselt samamoodi nagu pildil olev. Seda hoidis ta teiste pilkude eest varjatult telefoni taga.

Teistele märkamatuks avas Alli-Enn mobiilis pildigalerii ning valis sealt esimese musta pildi. Kuna see oli täiesti must, jäi lastele mulje, nagu oleks telefon välja lülitatud.

Telefoni raputades lükkas ta salaja järgmise pildi ette. Kuna ta tegi seda kiiresti, tundus teistele, nagu oleks rahataht raputamise peale telefon ekraanile ilmunud.

Telefonist haaras Alli-Enn nii, et põial jäi ekraanile, täpselt raha peale. Ülejäänud sõrmed läksid telefoni taha ning haarasid päris rahast.

Kui tüdruk nüüd kätt telefoni külje poole liigutas, liikus ka pöidla all olev raha kaasa. Tegelikult vahetus lihtsalt galerii pilt, ent kuna järgmine pilt oli täiesti must, jäi mulje, nagu liiguks ainult raha.

Samal ajal tõmbasid telefoni all olevad sõrmed rahatahe kaasa. Nii et kui osa pildist ääre taha peitu läks, ilmus päris raha telefoni alt nähtavale.

Alguses tõmbas Alli-Enn aeglaselt, et teised raha liikumist näeksid. Lõpus oli aga tõmme üsna kiire, et tunduks, nagu oleks raha tõesti kuskilt telefoni seest, mitte alt välja tulnud.

Jaanus-Eerik Mesi

Rakvere põhikooli 4. klassist

MINU NUTIRAAMATUKOGU

Selles loos ma kirjeldan teile, millisena kujutan ette oma väljamõeldud raamatukogu.

Kui ma saaksin, siis teeksin ühe raamatukogu asemel raamatukoguvõrgustiku. See tähendab seda, et rajaksin igasse linnaosasse oma väikese raamatukogu. Sinna pääseb iseliikurkiirteed mööda.

Minu raamatukogu oleks välimuse poolest roheline raudmaja, mis on neljakandiline ja ühekorruseline. Seal on ainult üks nutiruum, kus on 20 tahvelarvutit, milles saab raamatuid kohapeal lugeda, ning 20 laenu-telefoni. Selles raamatukogus käivad kõik, sest nutiseadmetes leidub raamatuid igale maitsele. See raamatukogu on väga eriline, sest seal on palju moodsat tehnikat ja puudub raamatukoguhoidja.

Selline olekski minu väljamõeldud raamatukogu.

Rasmus Ruuge

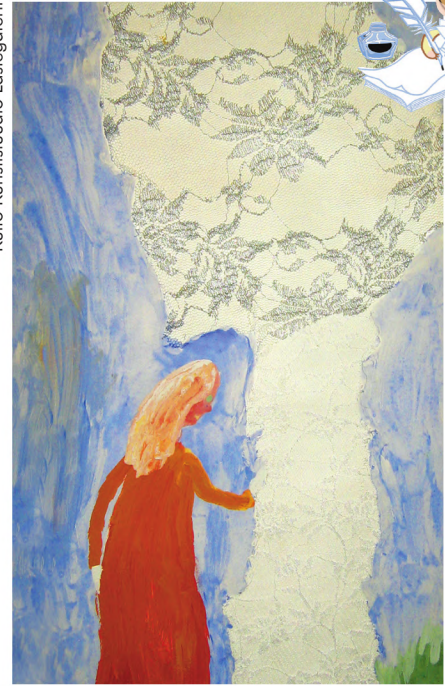
Uuemõisa lasteaed-algkooli 6. klassist

VILDIKA LUGU

Elasid kord üks väga puhas ja korralik lapp ja vildikas, kellele meeldis seinu sodida. See oli nende töö, kuni ühel päeval mõtles vildikas, et miks tema peab alati see halb olema, kes teeb pahandust, ja lapp see hea, kes koristab kõik ära.

Vildikas arvas, et kui ta ei sodiks, vaid joonistaks ilusa pildi, siis ei peaks seda lapp koristama. Vildikas mõtles, et autot on kerge joonistada. Ta joonistaski auto, aga see nägi nii kole välja, et meenutas varest. Aga lapi arust oli see väga ilus vares ja ta ei raatsinud seda kustutada. Ja ka teiste arust oli see väga ilus.

Vildikas sai oma varestega maailmakuulsaks ja lapp läks pensionile, sest ta ei pidanud enam vildika järelt koristama. Ja kui vildikas veel kuivanud ei ole, siis joonistab ta siamaani oma kuulsaid vareseid edasi ja lapp on jätkuvalt pensionil.

Helen Astrid Sammull

Väätša Põhikooli 3 klassist

EMA, MIKS?

Emä, emä, üttele mull',
miks on linnul nimeks kull,
miks on taevas palju tähti,
mis on meie keeles Ahti?
Miks on lumi valge moega,
miks on toolid seljatoega,
miks on seentel kübar peas,
aiapostid sirges reas?
Miks on kassipoeg nii ilus,
miks on suvel mõnus vilus?
Miks on talv nii mõnus, hea?
Sina ometi ju tead?

Christian Tkatchenko

Viljandi Paatalinna kooli 7. klassist

OMA MAAILM

Kui mõnikord asjad ei lähe soovikorrall nii, nagu tahad, kui kõik läheb allamäge ja enam üles minna ei taha, siis tea, et alati on võimalus luua oma maailm.

Sandra Vungi retseptid ja fotod

Kas olete juba uue aastanumbri kirjutamist harjutanud? Minu arust täitsa ilus number ja loodan, et see toob meie kõigi ellu palju rõõmu, tervist ja toredaid hetki. Ning muidugi ka häid maitseid. Kuna pühade ajal sai hea-pareмага praatsutatud, siis seekord pakun kaks kõhule kergemat retsepti – salati ja supi.

Kaalika-spinatisalat karriubadega

Ma loodan, et sinu suhted kaalikaga on head. Mulle igatahes see kollane juurikas väga meeldib. Uskumatul kombel sobib ta ülihästi ka toorelt salati sisse. Koos spinati, tomati, kõrvitsaseemnete ja praetud karrimekiga ubadega saab sellest üks väga tervislik ja värviline salat. Ideaalne vitamiinipomm! Kui sulle karri ei meeldi, võid selle ka ära jätta.

Salat:

- 450 g kooritud ja riivitud kaalikat
- 3 peotäit värsket spinatit
- 10 kirsstomatit
- 1 sl külmpressitud õli (näiteks oliiviõli või linaseemneõli)
- ½ sl õunaäädikat või natuke sidrunimahla
- ½ tl soola
- 3 sl kõrvitsaseemneid

Praetud oad:

- 2 sl õli
- 400 g purk ube (näiteks valgeid)
- ½ tl soola
- 1 tl karripulbrit

Sega riivitud kaalikas spinati, hakitud kirsstomatite, õli, äädika, soola ja kõrvitsaseemnetega läbi. Mina kasutasin segamiseks käsi. Jäta salat korraks kõrvale.

Aja pann kuumaks ja vala sinna õli. Lisa kurnatud ja loputatud oad. Prae paar minutit, kuni oad on krõbedamad. Lisa sool ja karripulber. Prae veel minutike. Sega oad salati sisse või serveeri neid salati peal.

KOKKA ISE!**Punase läätsse püreesupp makaronidega**

Läätsed sobivad supi sisse väga hästi ja neist saab ka väga maitsvat püreesuppi valmistada. Punased läätsed keevad eriti kiiresti pehmeks. Et suppi natuke eriliseks muuta, lisan ka mõned peotäied keedetud makarone. Nii mõnus roog!

- 2 sl õli
- 340 g punased läätsed
- 1400 ml keevat vett
- 2 tl soola
- 5 sl tomatipastat
- 1 sl paprikapulbrit
- 120 g keetmata makarone (näiteks teokarbikujulisi)

Aja paksema põhjaga pott kuumaks. Lisa hakitud sibulad. Prae paar minutit. Lisa kuivatatud läätsed. Sega ja prae minutike. Lisa keev vesi. Keeda 10 – 15 minutit, kuni läätsed on täiesti pehmed. Samal ajal saad teises potis makaronivee keema panna. Nüüd lisa suppi sool, tomatipasta ja paprikapulber. Vala supp kannmikserisse või purusta kõik saumikseriga ühtlaselt kreemjaks supiks. Keeda ka makaronid pehmeks, kurna ja sega supi sisse.

		<i>Tiina</i>	X	► ühe täpiga täht
		vahend laeva paigal hoidmiseks	nendele	taas-töötamiseks kõlblikud jäätmed
		riik Euroopas		üks koka tööriist
		2 x täht		Rooma number 2
		õlipuu vili		kliima
		isa vend		
kahe lüliga sõrm			lind	
valge koorega lehtpuu	<i>Priit Ennet</i>	<i>meeter</i>	<i>Heino</i>	
<i>liikluseeskiri</i>	<i>Kaisa</i> Kuidas Viplala võlub?	<i>tonn</i>	<i>punane mari</i>	
6. noot	tööd tegema			
suur "kardin" teatris	tervise taastamine			
		... Marino väikeriik Euroopas		
<i>Heiki</i> kunstlik voolusäng keermetega nael		pekita (sea)liha silma vikerkest; kompvek		
	2 x täht Leedu pealinn viljatera		Rooma number 10	
võib-olla teravili, millest tehakse pilaffi		<i>Ungari Instituut</i> ... kama kõik	Rooma number 9 vemmal, ritv, latt	
<i>ultra-violett</i>	naissoost laps <i>sina</i>		2 x täht	
parem ja ...		hommiku-kaares <i>Taimi</i>		
<i>Ivi</i>	punkti kaugus y-teljest, x-koordinaat			

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Vastus saada toimetusse enne **5. veebruarit 2017!**
Parimatele auhinnaks raamat.

MÕISTATA

VÄIKE JANUARIIN

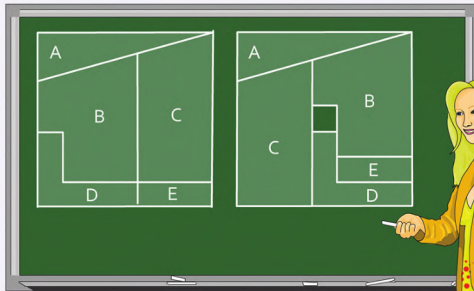

Lembitu mõistatus

#89
12.2016

Kunstiõpetuse tunnis joonistas õpetaja Kleebika tahvlile kaks erinevatest elementidest koosnevat ruutu.

Mõlemad paistsid sama suured ning koosnesid täpselt ühesugustest tükkidest, ent üks ruutudest oli keskelt tühi. Kuidas on see võimalik?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduse saab kätte loogiliselt järeldades. Peerend elab vasakpoolses majas. Kuna Tiine ei ela Peerendi kõrval, peab tema elama parempoolses majas. Seega elab Kassandra, kes tõi lumememmel salli, keskmises majas. Kuna Peerend porgandit ei toonud, pidi tema järelkult tooma kübara. Porgandi tõi seega Tiine.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

Mõistatuse koostas Ande

1. Talviti arvatakse Eestis olema raudkulle

- a) 300
- b) 3000
- c) 30 000

2. Jaanus Vaiksoo on olnud kirjandusõpetaja

- a) Rocca al Mare koolis
- b) Treffneri gümnaasiumis
- c) Prantsuse lütseumis

3. Tomati ladinakeelne nimi tähendab eesti keeles

- a) lõviõuna
- b) karupipart
- c) hundimarja

4. Timmu poolelijäänud luuletus oli

- a) „Kingade kergemeelsus“
- b) „Saabaste raske elu“
- c) „Kummikute kurb meel“

5. Europa Parki nime kandev teemapark asub linnas nimega

- a) Rust
- b) Rostov
- c) Rotterdam

6. Eesti Lastekirjanduse Keskuse Aasta Rosina auhinna pälviv raamat

- a) „Vana katkine tass“
- b) „Vana katkine kass“
- c) „Vana katkine pass“

7. Postkaartide kogumist nimetatakse

- a) filoloogiks
- b) filateeliaks
- c) filokartiaks

8. Taimaal, Kasetsarti ülikoolis leiutatud spikerdamis-vastased mütsid tehti

- a) puuvillast
- b) paberist
- c) puust

Vastused saad teada just sellest ajakirjanumbrist.

Ootame vastuseid hiljemalt 5. veebruariks 2017! E-kirjade puhul palume lisada oma kodulinna või -küla nimi, ja muidugi ka iseenda ees- ja perekonnanimi, muidu ei saa me ju preemiaid välja jagada.

Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja mõnusauid auhinnaraamatuid.

Kirjutas ja kogus **Jüri Paet**

PAETISME

Kõige enam lõhuvad tööd teha puuraidurid.
Igas mustanahalises põgenikus ei maksa tontti näha.

Kes hiljaks jääb, see silma jääb.

Autist on inimene, kes on mängust väljas.

Üle oma töövarju ei hüppa.

Kui kanad omavahel kaklema lähevad, siis on nad riiukuked.

Kui soovite poole odavamalt reisida, siis ostke ühe otsa pilet.

Kitsikuses elav kitsekarjus.

Miks peavad paljudel telerivaatajatel suupisted nina all olema?

Millist kasu toob kasulaps?

• • •

Kõige enam vaidlevad need inimesed, kes midagi ei tea.

Aforism on lühike nagu mälu.

Mida kallim on köögikombain, seda harvem teda kasutatakse.

Kes tahab töötada, see otsib vahendeid. Kes ei taha töötada, see otsib põhjuseid.

Jumal näeb kõike, naabrid veelgi enam.

Täna on esimene päev sinu ülejäänud elust.

Kui lapsed ei esitaks küsimusi, siis ei saakski teada, kui vähe nende vanemad teavad.

Kui äratuskell heliseb, siis tähendab see, et parim aeg ööpäevast on möödas.

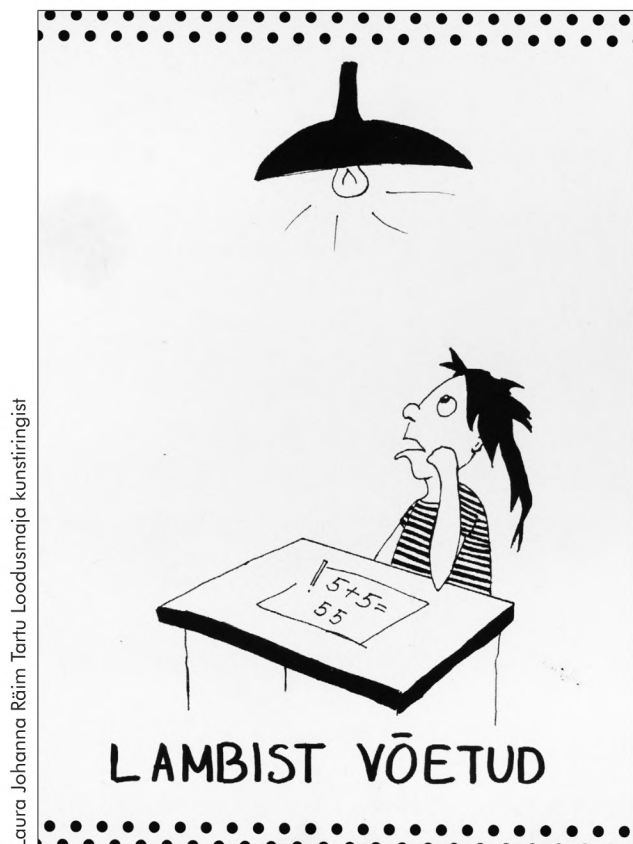
NAERU-USS

*
Piletikontroll siseneb bussi, kus teiste hulgas sõidavad ka Juku ja ta vanaisa. Heitnud pilgu vanaisa kuupiletile, pahandab kontrolör: „Aga teie pilet on ju eelmise aasta oma – kuidas te julgete bussi tulla nii vana piletiga!“ „Kuulge, neiu,“ vastab taat rahumeeli, „ega mina ole mingi moenarr – mina olen alati vanadest headest asjadest lugu pidanud!“

*
„Vanaisa, kas mõni sinu lapsepõlveunistus on täide ka läinud?“ uurib Juku.
„Ainult üks,“ tunnistab vanaisa. „Vanasti anti lastele pahategude eest kere peale ja sakutati tukast. Ja kui isa mind kõvasti tutistas, siis unistasin sellest, et oleksin kiilaspea...“

*
Juku pere istub koos külalisega lõunalauas. Juku heidab pilgu lihavaagnale ja hüüatab: „Aga see on ju sealih!“
„Mis selles siis imelikku on?“ pärib ema.
„Aga isa ütles eile, et pidulikul lõunasöögil saame kõik näha tõelist lambapead!“ teatab Juku.

Laura Johanna Rääim Tartu Loodusmaja kunstiringist

*
Tänaval küsib möödakäija Jukult, kui palju kell on. Juku võtab taskust mobiiltelefoni, heidab sellele pilgu ja teatab: „Kell on kümme, ja see läheb teile maksma kümme senti!“
„Kuidas nii?“ imestab võõras.
„Teil veel vedas!“ kiidab Juku. „Kui kell oleks näiteks kaheksa õhtul, siis tuleks teil juba kakskümmend senti välja anda!“

*
Juku kurdab sõbrale: „Mu õde on ikka suur valevorst: ta väidab nimelt, et ma olevalt haiglaselt uudishimulik!“
„Kas ta ütles seda sulle suu sisse?“
„Ei – lugesin seda ta salajasest päevikust!“

*
Vanaema õpetab Jukat: „Kui sul kõhahoog peale tuleb, siis pane alati käsi suu ette!“
„Seda pole mul vaja teha,“ vastab Juku. „Mul on nimelt nii alumised kui ka ülemised hambad igemetes kinni.“

*
„Juku, milliseid aastaaegu sa tead?“ küsib õpetaja.
„Kevad, talv ja sügis!“ teatab Juku.
„Aga kuhu suvi jäi?“
„Jah, selle üle olen ma ise ka tükk aega pead vaevanud!“

*
Matemaatikatunnis küsib õpetaja: „Juku, kui palju teeb kümme miinus üheksa?“
Juku pusib mõnda aega oma sõrmede kallal ja teatab siis: „Pöial!“

*
Juku teatab koolist tulles: „Tead, ema, meie klassis ei tea keegi, missugune hobune välja näeb!“
„Nojah, sellised need tänapäeva lapsed on,“ nendib ema.
„Aga isegi õpetaja ei tea,“ lausub Juku. „Temagi küsis: „Mis asi see on?“, kui ma talle oma joonistatud hobust näitasin!“

Foto: Eesfi Lastekirjanduse Keskus

HENNO KÄO ON MÕNUS SELTSILINE

10. jaanuaril on luuletaja, illustraatori, kirjakunstniku ja muusiku Henno Käo 75. sünniaastapäev. Henno oli sõbralik ja mõnus seltsiline – lisaks sellele, et „Heas Lapses” ilmus nii tema luuletusi, illustreerimisi kui ka kaanepilte, mäletavad kunagised kirjalapsed teda meie kokkutulekutel kitarri saatel laulmas. Ja laule teadis ta palju – nii enda tekstidele loodud kui ka rahvalikke viise ja poplugusid. Noorpõlves kuulus Käo noorte seas ülipopulaarse kunstitudengite ansambli Peoleo koosseisu – kui juhtud kuulma selle bändi kunagisi lindistusi, siis tea, et seal kõlab ka Henno muhe hääl.

Henno kirjutas ka rohkesti laulutekste – needki tulid tal välja mõnusad, vaimukad ja rahvalikud. Muide, poistekooride seas siiani populaarse „Kikilipsu” teksti kirjutas Henno pisikese muigega: originaalis oli laulu pealkiri „Lucky lips” ehk „Õnnelikud huuled”.

Minul oli au olla esimene lastekirjanik, kelle raamatule Henno Käo pildid joonistas. Kuna „Väikese ranitsa” illustreerimised kukkusid tal 1982. aastal välja väga vahvad, siis palusin tal teha pildid ka järgmisele, aasta hiljem ilmunud luulekogule „Seltsis on segasem”. Kivi, millel kükitas Muhumaal elutsev Muhk, hakkas vist Hennole meeldima – peatselt avaldas ta juba päris oma raamatu: jutukogu „Suure kivi lood” ilmus 1985. aastal ning autori sõnul sündisid selle lood igatsusest Saaremaa järele. Kirjanikuks hakkamine ei seganud tal ka edaspidi illustreerimiste tegemist oma sõprade Ott Arderi ja Harri Jõgisalu, kuid paljude teistegi autorite raamatutele.

Henno oli pärit Saaremaalt Laimjala vallast ning armastust kodusaare vastu ja mõnusat saare huumorit kumab vastu nii ta luulekogudest kui ka proosaraamatutest. Saarlased omakorda kannavad hoolt selle eest, et nende kodukandist pajatavad raamatud ilmuvad Henno Käo sünniaastapäevaks jälle lugejate ette.

Raamatukogust leiad terve rea Henno Käo loodud raamatuid: „Noorpagana lood”, „Dondi jutud” (esikoht 1993. aasta Nukitsa konkursil), „Oliüks”, „Kaheksajalgade planeet”, „Printsuss”, „Kusagil mujal” (Nukitsa konkursi võitja 2002), „Mina, emme ja teised”, „Napakad lood”, mis ilmusid kõigepealt Heas Lapses ning mille ainetel lugejad pilte joonistasid...

Siin avaldatud värsid on pärit luulekogust „Tähed ja taburet”, mille ilmumist 2004. aastal ei jõudnud kirjanik kahjuks näha. Paljusid selle raamatu luuletusi on viisistatud. Nii et Henno Käo vaimukad värsid on mõnusaks seltsiliseks ka praegustele lastele.

Leelo Tungal

Henno Käo

JÄÄ ALL

Kus küll konnad talvel on?
Tiigis jää all konna onn,
kamin köeb ja raadio lallab,
konnaemand kruusi kallab
tulikuuma osjateed,
mis sa talvel ikka teed!

Tee on mõnus, tümps on tore,
muu ei ole konna mure –
mis seal jää peal tehakse
või keda seal ka nähakse.
Tema rüüpab osjateed,
meenutab veel kosjateed.

MÜTSIGA EI LÖÖDA

Kui ilm on külm,
siis mütsiga ei lööda,
ei lööda pihta
ega lööda mööda.
Siis hoopis targem
sõlmida on rahu,
sest palja peaga
võib ju saada nohu.

AVASTA ENDAS GEENIUS!

Foto: Jüri Metssalu

Rapla Vesiroosi Gümnaasiumi kohapärimuse õpilased ja õpetaja Rapla vallas Kuusiku-Nõmme Rebasekivi juures. Selle kivi tõi pärimuse järgi põlle sees kohale Jeesuse ema Maarja. Kivi pinnal on ka mitme olendi jälgi.

RAHVAJUTUD JUHATAVAD UURIJA PÕNEVATESSE PAIKADESSE

Jüri Metssalu,
Eesti Rahvaluule
Arhiivi projektijuht

Regilaulud, muinasjutud, vanasõnad, mõistatused, pillilood, mängud, tantsud, kombed, uskumused, loitsud, mälestused, legendid, naljad – kõiki neid ja veel palju muudki huvitavat on kogutud Tartusse Eesti Rahvaluule Arhiivi. Selles suures vaimuvara kogus hoitakse ligi poolteist miljonit lehekülge pärimust. Kui seda numbrit võrrelda meie rahvaarvuga, siis on Eesti rahvaluulekogu maailmas kolme kõige suurema hulgas. Teised kaks nii rikkalike arhiividega maad on Soome ja Iirimaa.

Eesti Rahvaluule Arhiivis on vastavalt meie kogude teemadele mitu spetsiaalset uurimisrühma: regilaulu, muinasjutu, rahvamuusika ja kohapärimuse uurimisrühm. Järgnevalt tutvustan kohapärimusega tegelevate teadlaste uurimisala.

MIS ON KOHAPÄRIMUS? MIS ON PÄRIMUSPAIK?

Kohapärimuse hulka kuuluvad sellised rahvajutud, mälestused, uskumused ja kombed, mis on ühenduses kohtade ja maastikuga meie ümber. Pärimuspaikadeks nimetatakse aga neid paiku, mille kohta on arhiivist võimalik rahvajutte, mälestusi, uskumusi, kombeid ja muud paikade iseäralikule tähendusele viitavat leida. Tüüpilisemad pärimuspaigad on näiteks pühakohad, ravikohad, mütoloogiliste olendite tegevuspaigad, peopaigad, ajaloolised ehitised ja rajatised, lahingukohad, matusekohad, vaimukohad, looduslikult erilised paigad, aga ka näiteks UFO-kohad ja energiakohad.

Pärimuspaiku leidub igal pool meie ümber, nii maal kui ka linnas. Peaaegu iga maastikuobjekti või hoone kohta on olemas oma lugu või nn legend. Nii on päris kindel, et Eestis on tuhandeid pärimuspaiku ja nendest kõnelevaid lugusid. Kohapärimuse töörühma andmebaasis on praeguseks üle 28 000 sellise rahvajutu. Ja see arv kasvab pidevalt, sest arhiivitöö käigus leiame me pidevalt käsikirjakõidetest uusi kohalugusid.

Kohalugu võib olla ka inimese enda mälestus, näiteks lapsepõlvest mõni huvitav juhtum, mis selles paigas alati meenub, või siis mõni ema-isa, vanaemavanaisa kohalugu. Osa kohapärimuslikke jutte on aga väga vanad, põlvest põlve päritud ja vanematelt lastele edasi antud. Nii ulatuvad mõned vanad rahvajutud paljude sajandite taha, osa isegi muinasaega välja.

Vanemad kohapärimuslikud lood räägivad meile näiteks pühadest paikadest: hiiekohtadest, pühadest kividest, allikatest ja puudest, kus on käidud ande viimas, ravimas ja pidu pidamas. Osa pühapaigajutte viitavad keskaegsetele kabelikohtadele. Peaaegu igas külas on olnud muinas- ja keskajal oma pühakoht ning matusepaik. Neist paikadest on räägitud palju huvitavaid lugusid. Näiteks kuidas mõnes sellises kohas on nähtud vaimolendeid ilmumas, laulmas, tantsimas, vihtlemas, pesemas. Vahel on vanades ja tähtsates kohtades ka kummalisi häali kuulnud ja imelisi valgusi nähtud. Iseäranis pühadel öödel: näiteks jaaniöö, jõuluöö, nääriöö.

Väga vanad ja huvitavad on näiteks ka need kohalood, mis räägivad elusatest loodusobjektidest. Pärimusliku maailmavaate järgi on mäed, puud, järved, jõed ja kivid elusad. Teame mitmeid lugusid rändavatest järvedest, kes on otsustanud ühel hetkel ära kolida, tõusnud ühest kohast lendu ja sadanud koos vee-elukatega teises kohas maha. Või siis kõndivad puud! Tulevad mööda maad, kuni jäävad näiteks ühel kaljuastangul pidama. Või taevast tulnud kivid. Ja lendavad mäed. Kõik need on meie pärimuslugudes tõesti olemas. Kivide kohta räägitakse muuseas ka seda, et need olnud muistsel ajal pehmed ja et kivi sisse sai jälgi jätta, kui kivist üle kõndida või kivil istuda. Nii on Eesti maastikul terve hulk kitse, hobuse, hundi, vaeslapse, Vanapagana, Jumala ja mitmete teiste jala-, käe- ja tagumikujälgedega kivisid ja paeplaate. Ka tavalise talumehe pastlajäljed on ühel kivil kindlasti olemas. Kõik sellised imepärased lood räägivad meile, et loodus on olnud meie rahva jaoks tervenisti elav ja et kõik, mis tavamõistuse jaoks on paigalseisev ja tahke, võib olla

Foto: Jüri Meissalu

vanapärasest tunnetusest hoopis liikuv ja pehme.

Veel üks huvitav valdkond Eesti kohapärimuses on mõisalegendid. Tänapäevalgi kõneldakse paljude mõisahoonete kohta, et neis võib kohata ammustel aegadel elanud härrasrahva vaime. Kuuldakse, kuidas parunihärra teisel pool ust kröbinal ajalehte keerab, kuigi ses toas kedagi nagu ei ole, või kuuldub tühjast saalist ballikleitide kahinat. Palju on jutte sellest, kas härrad olid head ja hoidsid oma rahvast või olid hoopis halvad ja sundisid rahvast liialt tööle. Huvitav on see, et mitmetes mõisasüdametes leidub lisaks erinevatele hoonetele, pargipuudele, veekogudele ja teedele-rada-dele ka üks iseäralik pärimuspaik – Musumägi. Sellistest Musumägedest räägitakse ikka, et seal kohtusid noored armunud.

KUIDAS PÄRIMUSPAIKU UURIDA?

Igaühel on kõige parem oma kodukoha paikadid ja nende lugusid endal uurida ja tundma õppida. Kõige lihtsam viis on kõigepealt küsitleda enda vanaemavanaisa ja ema-isa ja uurida neilt, kas läheduses leidub mõni põnev paik, millel on oma lugu või legend. Väga hea oleks see lugu kas üles kirjutada või ka salvestada. Seejärel tasub minna seda paika vaatama. Uurija varustusse kuulub kindlasti fotoaparaat, millega saab paigast teha pilte. Kui pärimuspaikade suhtes on suurem huvi tekkinud, siis tasub juba pöörduda Eesti Rahvaluule Arhiivi, kus hoitakse tuhandeid lugusid, ja uurida, kas kodukohast on varem ka lugusid kogutud ja missugused need on. Kui tänapäeval kogutud lood ja vanad arhiivitekstid on läbi uuritud, siis tekibki kodukoha maastikust elav ja huvitav pilt, mida tasub sõpradelegi tutvustada.

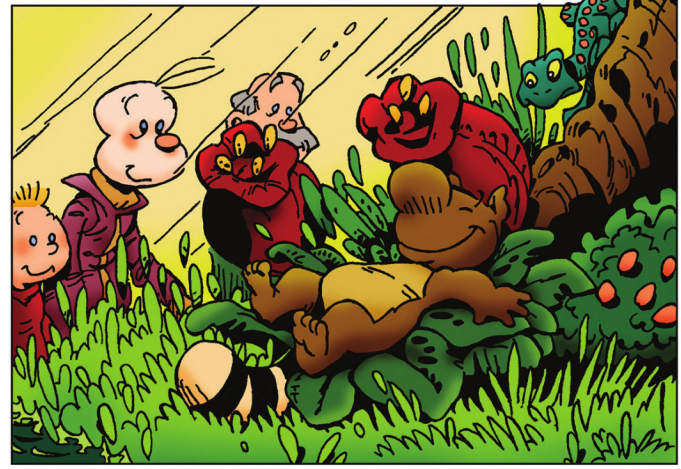
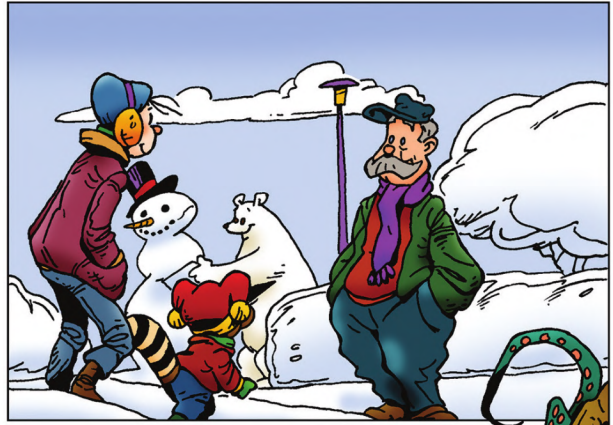
KÜSIMUS:

Millised on Sinu koduümbruse pärimuspaigad ja milliseid lugusid nendest Sinu peres ja sõprade hulgas räägitakse?

Pane kirja nii mitu legendide või huvitavate juttudega seotud kohta kui tead ja kirjuta juurde vastav jutt või legend. Iga jutu juurde kirjuta palun, kus see paik asub ja kelle käest Sa selle jutu kuulsid. Palun lisa ka loo jutustaja ees- ja perekonnanimi ning vanus. Kui aga teadsid lugu ise, siis märgi seegi ära. Eriti vahva oleks, kui saadaksid meile ka kohtadest pilte. Ajakirjale saadetud kohajutud ja pildid antakse hoiule Eesti Rahvaluule Arhiivi. Kõik selle aasta Hea Lapse küsimustele vastanud kutsume Tartu Ülikooli muuseumi ja Tartu Ülikooli Teaduskooli ühisüritusele järgmisel aastal. Saada oma vastu avastageenius@ut.ee.

Eelmise küsimuse vastus: Vastus: Kohvi Marsil juua saab, kuid hästi-hästi külma ja ainult allpool Marsi merepinda.

Thomas Scheelleke

„Baleriin.“

HEAD UUT (KINO)AASTAT!

„Kolm vägilast ja merekuningas.“

„Sivi uneseiklus.“

Aasta 2017 saabus suure pauguga ning lärmakalt läheb käima see aasta ka kinosaalides. Esimeseks animafilmiks oi kui paljude seas on meie idanaabrite valmistatud „**Kolm vägilast ja merekuningas**“, kus tegutsevad teie vanaemadele-vanaisadele tuttavad nimed nagu Aljoša Popovitš, Dobrõnja Nikititš ja Ilja Muro-mets, nende kaunid kaasad ja lohe Gorõnõtš. Kaugelt koju saabudes leiavad vägilased, et linn on üle ujutatud ning nende kaasadest on saanud... merineitsid! Sellise asjaga ei saa karastunud kangelased kuidagi leppida, vaid tormavad tegudele.

Hoopis õrnemad tegelased tulevad teie ette multikas „**Baleriin**“. Selle peategelane Félicie on noor orb, kelle ainsaks kireks on tantsimine. Koos oma leiutajaametis sõbra Victoriga plaanivad nad pöörase põgenemise Pariisi, kus Eiffeli torni alles ehitatakse. Félicie tahab saada Pariisi ooperiteatris priimabaleriiniks, Victor aga kuulsaks leiduriks. Valguse linnas on kõik võimalik.

Nagu viimasel ajal ikka kombeks, räägivad tegelased sulaselges eesti keeles. Oma hääle laenasid neile Mirtel Pohla, Mart Müürisepp (Victor), Märt Pius, Eduard Toman ja teised.

Lisaks neile filmidele saab näha, mida kujutab endast põneva pealkirjaga joonisfilm „**Väikese varese suur võidusõit**“. Kui kuu lõpuks hakkab juba tekkima multikaväsimus, siis sellistele on varuks (eestikeelne) mängufilm „**Sivi uneseiklus**“. Väike Siv läheb sõbrannale külla, et sinna ka ööseks jääda. Aga hilisel öhtutunnil hakkavad majas aset leidma üha kummalisemad juhtumised...

Sellest, mida võtab omanimelises filmis ette Lego Batman, räägime juba järgmises numbris. Kohtumiseni kinos!

Kinokuju

KA POISID VÕIVAD LAHEDALT TANTSIDA!

Nimi: Alex Kasper Luuk
Vanus: 9aastane
Kool: Heleni Kool
Klass: 2. klass

- **Palun räägi oma hobidest!**

Ma tegelen tegelikud nii ujumise kui ka tantsimisega, aga tantsimisega tegelen ma enam. Hetkel käin tantsimas Heleni Koolis, kus tegutseb selline tantsuklubi nagu Minu Tantsukool.

- **Mis sulle selle juures kõige enam meeldib?**

Mulle meeldib see, et ma tunnen, et oskan tantsida. Kui ma end vahel teistega võrdlen, siis tean, et olen ka hea tantsija ja suudan sellega midagi saavutada. Kindlasti meeldib ka see, et mul on asjad alati meeles, mistõttu ei ole tantsimine minu jaoks keeruline.

- **Mis on selle juures rasket?**

Vahel võib olla tantsusamme raske meelde jätta, kuid siis on treener meile video saatnud ning see aitab suuresti liigutusi meelde jätta. Muidu jäävad need mulle ka suhteliselt kergelt meelde.

- **Kas sa näed palju vaeva, et sammud meelde jääksid?**

Jah, aga ema ütleb alati, et mulle jäävad need üsna kergesti meelde.

- **Kas sa tahad tantsimisega ka edaspidi tegelda?**

Jah, tahaksin küll, aga nii, et see jääks mulle hobiks. Päris tööle tantsijana ma ei hakkaks, aga, jah, hobina oleks see mulle sobilik.

- **Millal sa tantsimise enda jaoks avastasid?**

Heleni Koolis, aga enne vaatasin ka U.S.A teleshowd *So You Think You Can Dance* (eesti keeles „Kas sa arvad, et sa oskad tantsida?“) Seal nägin, et peale tüdrukute võivad ka poisid lähedalt tantsida. Pärast seda tahtsin ka ise tantsima minna.

- **Kas sul on ka mõni eeskuju?**

On küll, aga nad olid kõik seal telesaates ja nende tantsijate nimesid ma ei mäleta.

- **Milliseid hobisid su veel on?**

Peale tantsimise tegelen ma ka ujumisega Tabasalu Ujumiskoolis, mis asub Rocca al Mare ujulas. Seal käin ma teist aastat, aga päris võistlustele ei ole veel jõudnud. Muidu läheb mul ujumine üsna hästi. Selle juures meeldib mulle vee all olemine ja arvan, et ujuda on üldse tore.

- **Lõpetuseks...**

Kõik poisid võiksid tantsima tulla! See ei ole üldse nii plikalik, nagu mõned arvavad, ja mida enam meid on, seda rohkem saame ka ägedamaid kavu teha.
Alex Kaspariga vestles **Anna-Maria Uulma**

Neli elevanti kõhus!

Loodetavasti pole sa rämpstoidu austaja ja sööd ikka tervislikult nii juurvilju, salatit, liha kui ka kala? Puuviljad on muidugi samuti head, ja vahel harva võib ju ka mõne kommi pöske pista. Pika elu jooksul söödud porgandite mäest ei suuda inimene ilmselt üle vaadatagi, hüppamisest kõnelemata.

Targad pead on nimelt välja arvanud, et oma elu jooksul sööb inimene ligikaudu 25 000 kilogrammi toitu. Niisama palju kaaluvad kokku umbes neli täiskasvanud elevanti!

Spikerdamisvastased mütsid

Iga õpilane teab, et spikerdamine ja teiste pealt maha kirjutamine on halvad asjad. Veel rohkem teavad seda valvsad õpetajad, kes on mihklid spikreid välja otsima, ükskõik kui kavalasti neid ka ei peidetaks.

Õige nutikateks osutused mõne aja eest Taimaal Kasetsarti ülikoolis töötavad õppejõud, kes leiutasid odava ja lihtsa vahendi spikerdamisest üle saamiseks: tavalistest A4 paberilehtedest valmistatud silmaklap-pidega mütsid, mis ei takistanud kellelgi oma eksamitöö tegemist, kuid kõrval istuvate kaaslaste töödele ei lasknud need peakatted pilku heita. Leiutus tekitas siiski päris palju vaidlusi ja pahandusi, kui keegi tudengitest tegi palehigis töötavatest pabermütsidega kursusekaaslastest pilte ja riputas need üles *Facebooki*. Õppejõud kinnitasid aga, et eksami ajal olid kõik mütsikandjad heas tujus ja isevärki peakate neid ei ahistanud, vaid mõjus ennemini lõdvestavalt. Ju siis ei tulnud tudengitest keegi mõttele paberilehtedele spikreid kirjutada!

Tomahook lendab nagu välk!

Maailma kõige kiirem mootorratas on saanud oma nime indiaanlaste sõjakirve järgi. Tomahook oli teatavasti kerge kaheteraline kivikirves, mille varres peitus suitsukanal ning mis rahu sõlmimisel maha maeti – siit tulebki väljend „sõjakirvest maha matma“. *Dodge Tomahawk* on võimas tsikkel, millel on 500 hobuse jõud, ning nii esi- kui tagaratas koosnevad tegelikult kahest rattast. Motika tippkiiruseks on 420 kilomeetrit tunnis. Ka hinna poolest on *Dodge Tomahawk* silmatorkav: tsikli eest küsitakse 550 000 dollarit, mistõttu on neid kihutavaid sõjakirveid ostetud ainult kahe käe sõrmede jagu...

Oh seda jäätisemöllu!

Meil siin põhjamaal tekib jäätiseisu enamasti ikka suviselt soojal ajal, praegu võtab nii mõnelgi külmast maiusest mõtleminegi kananaha ihule. Itaalias elav Dimitri Panciera aga püstitas hiljuti uue jäätiserekordi,

mis kanti Guinnessi raamatusse: nimelt suutis ta paigutada ühte jäätisetopsi tervelt 121 kulbitäit jäätist! Mees purustas uhkelt omaenda rekordi: varem sai ta hakkama „ainult“ 109 jäätisepalli paikapanemisega. Mis neist rekordpallidest edaspidi sai, sellest ajalugu vaikib.

Valmistu pikaks eluks!

Kui oled internetisõber ning armastad *youtube*'i kaudu muusikat kuulata ja videosid vaadata, siis katsu elada hästi tervislikult, et sul eluaastaid ikka jaguks! Nimelt on asjatundjad välja arvestanud, et selleks, et ära vaadata kõik *youtube*'is olevad muusikavideod, kulub vähemalt 1000 aastat. Pea vastu!

Hiirekuningas vajab arvutit!

Kuidas, kas su kassil polegi oma arvutit? Kuidas ta küll ilma selleta toime tuleb! Inglased on oma hiirekuningate tarvis leiutanud vahvad kartongist sülearvutid, mis näevad välja nagu päris: komplekti kuuluvad klaviatuur, hiir ja kuvar, mille ekraanipilti võib nurrulööja soovil vahetada. Laptop on kaunistatud igasuguste kleebistega, mille sekka kuulub mõistagi ka hoiatus „Koertele keelatud!“ Kassidele arvuteid pakkudes loodetakse säästa mõõblit: iga kassiomanik teab, et kiisud armastavad aeg-ajalt oma küüsi tooli- ja lauajalgade ning sageli ka kappide-riiulite vastu teritada – nüüd siis on neil võimalik kogu oma küüneenergia pühendada isiklikule arvutile. 20 Inglise naela maksvat kiisukompuutrit võib vaadata internetis: www.suck.uk.com

JÄRJEOHIDJA

Igal linnul oma pill

Kui oskad valjusti välja öelda **Piret Raua** uue raamatu „**Trööömmmpfff ehk Eli hääl**” pealkirja, siis oled oma kõrvaga kuulnud, millist häält teeb pasun, mille tumm lind Eli oma röömuks leidis.

Raamatut võib soojalt soovitada väikeõele või -vennale ettelugemiseks, sest lisaks vahvatele piltidele on jutul ka sügavam alltekst. Nagu kunstnikust kirjanikul kombeks, tegi ta ka sellele loole illustatsioonid oma käega.

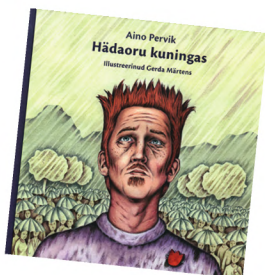
Raamatutäis mõnusaid värse

Kirjastuselt Tammerraamat ilmus äsja värsked luuleraamat **Ilmar Trullilt**, kelle ristsõnu Hea Lapse lugejad lahendada armastavad. Trull on nii rist- kui ka luulesõnameister, kelle lõbusaid värse loevad meelsasti nii lapsed kui ka täiskasvanud. „**Jänese valitud palitud**” sisaldab üle kuuekümne luuletuse, mille juurde onu Ilmar joonistas teadagi ise ka pildid. Teadagi et trullilikult lahedad!

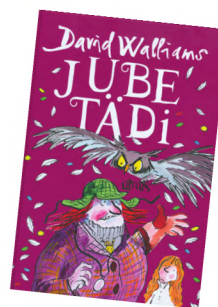
Kas Hädaorust saab asja?

Ka **Aino Perviku** muinasjutt „**Hädaoru kuningas**” paneb lugeja mõtlema elu väärtuste üle. Nagu muinasjuttudes ikka, on siin rohkesti seiklusi ning õigluse jaluleseadmine pole kerge. Ja ometi pole kuningriik alati kandnud Hädaoru nime – kunagi kutsuti teda Tulbioruks. Kas ja kuidas kuningas suudab oma riigi vaesusest ja hädadest päästa, seda loe juba raamatust, millele on kaunid pildid joonistanud noor kunstnik **Gerda Märtnens**.

Jubeda tädi jubedad tembud... jube põnevad, muide!

Raamatutest võib lugeda igasugustest tädidest, kuid inglise kirjaniku **David Walliamsi** raamatu „**Jube tädi**” nimikangelasest hirmsamat on raske leida! See, mida tädi Alberta kavatseb ette võtta vennatütre Stellaga, tundub lausa uskumatuna! Neile, kes armastavad õudseid sündmusi, vanu losse, kummitusi ja musta inglise huumorit, on see raamat, millele joonistas hirmuäratavad pildid **Tony Ross** ja mille tõlkis **Maria Lepik**, tõeliseks maiuspalaks!

Karupoeg Puhhi uus elu

A.A. Milne'i loodud karupoega nimega Winnie Puhh armastavad lapsed üle kogu maailma. Mitmest Puhhi-lugejate põlvkonnast on juba ammu saanud täiskasvanud, ja nii mõnedki neist tahaksid teada, mis Puhhist edasi on saanud. Neli kirjanikku: **Paul Bright, Brian Sibley, Jeanne Willis ja Kate Saunders** otsustasid Milne'i stiili jälgendades kinkida lugejatele terve aasta-täie Puhhi-lugusid, millele joonistas pildid **Mark Burgess**, püüdes jälgendada Puhhile näo andnud kunstniku **E.H. Shepardi**. Lood kukkusid lõbusad välja ja neid on **Epp Aareleiu** tõlkes lahe lugeda. „**Maailma parima karu**” andis välja kirjastus **Tänapäev**.

Muinasjutud, mille abil saab kooli mängida

Heiki Kripsi „**Pähklikuninga mäng**” sisaldab värvikaid muinaslugusid sirelikarust, võlurkassist, jänese ja teistest loomadest. Seiklusi juhtub pea igal leheküljel! Ning kes soovib, see võib raamatut kasutada näiteks mudilastega kooli mängimiseks: iga loo järel leiad mõne küsimuse, mille võid väikevennale esitada, et järele uurida, kuidas ta muinasjutu sõnumi vastu võttis ja mis talle meelde jäi. Raamatule joonistas pildid **Piret Tagel** ning kirjastas **Atlex**.

MIDA KOGUDA, KUIDAS KOGUDA. LÕPETUSEKS

KOGU LUGU

Markus Saksatamm

FILOKARTIA: Selle vana ja väärika hobiga tegelejad koguvad postkaarte. Tänapäeval muidugi saadetakse postkaarte vähem. Vanasti aga... Võib vist julgelt öelda, et postkaart on praeguse e-maili vanaema.

Postkaardid on kui hetked minevikust, neilt võib näha hooneid, mida ei pruugi enam olemaski olla, aga ka inimesi, nende toonaseid huve ja riietumismoodi.

Nii riietusid lapsed sada aastat tagasi.

läks edasi ning tikud muutusid kasutajasõbralikumaks. Juba 10 aastat hiljem leiutati Saksamaal tikkude tarbeks ohutu väävlisegu. Tootma hakati neid aga Rootsis. Ja nimetati „rootsi ohututeks tikkudeks”. Nii muutuski Rootsi Kuningriik üheks kuulsamaks tikutootjaks. Koguni nii kuulsaks, et teda hakati kadestama. Näiteks Jaapani tikutöösturid võltsisid oma toodangut rootslaste tuletikkude pähe. Kui asi ilmsiks tuli, nimetasid nad küla, kus tikke valmistati, kiiresti ümber Swedeniks (Rootsiks).

Meie maal koguti tikutopsietikette peamiselt nõukogude ajal. Neil reklaamiti kõike: tuleohutust, spordivõistlusi, kaupu, kalapüüki, kahjurite tõrjet, toite jne.

Omaaegne kuulus näitleja Mari Möldre (1890-1974), pildil Joosep Tootsi rollis. Postkaart koos näitleja autogrammiga. Muidugi kogutakse kuulsuste autogramme tänagi, ent piltpostkaardid on pigem asendunud postritega.

Üks fotoka klõps ajaloost: sellised olid meie kunagised sõjamasinad.

FILLUMEENIA: Kogutakse tikutopse või topsietikette. Esimesed algelised tuletikud võeti kasutusele 1805. aastal. Venemaal avati esimene tikutehas 1837. aastal ja Eestis juba 1838. aastal. Väävli asemel oli nende koostises mürgine valge fosfor, pealegi süttisid tolleagsed tikud vähimalgi hõõrdumisel. Niisiis ongi esimestel tikutoosietikettidel kirjas ohutusjuhend. Aeg

Tikutoosireklaamid.

Nüüd ehk tunduvad säärased tikutoosireklaamid tobedad. Kuid kõikvõimsast intenetist, mis teavet jagab, ei osanud toona veel keegi unistada.

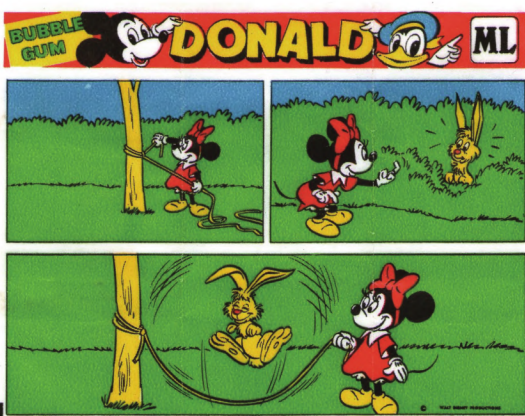
Ilmselt ei ole tänapäeval kuigi pop ka **GUMOFILIA** ehk närimiskummipaberite kogumine. Ent neliküm- mend aastat tagasi oli pilt sootuks teine: kõik värvikirevad sildikesed mõjusid muidu nii halli nõukogude argipäe- va taustal ebamaistena. Tõsi, mingil ajal hakkas ka kondiitritehas Kalev nätsu valmistama.

Meie Kalevi toodang.

Populaarsed olid siiski pigem välismaa nätsukad. Iseäranis mõnede närimiskummi koomiksitest sisekatted.

Walt Disney tegelased närimiskummi- pabereil.

Esmapilgul võib äärmiselt kummalise harrastusena tunduda ka kivide kogumine. Tavaliselt tähendab see seda, et tuuakse mõnelt kaugelt reisilt – või miks mitte ka kodurannalt – mälestuseks kaasa kivike, mille värvus või kuju on kuidagi ebaharilik.

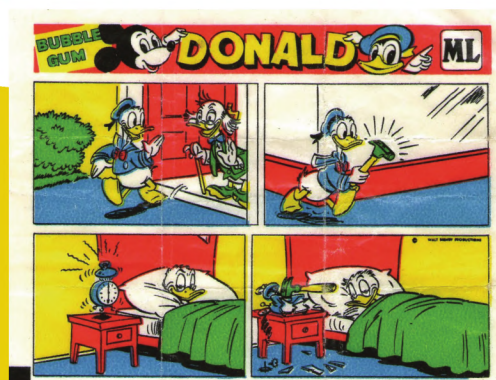
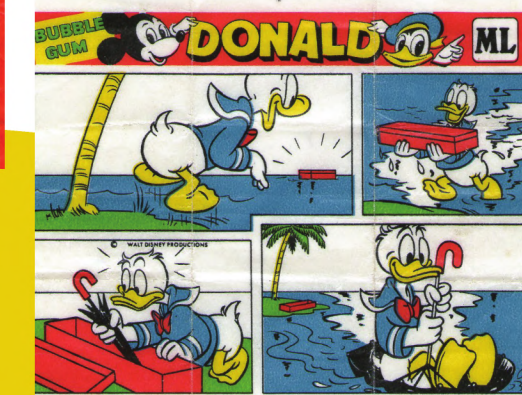
Ent leidub ka inimesi, kes tegelevad selle hobiga süvitsi: uurivad kivimeid ja mineraale, ning nagu tõelisele kolleksionäärile kohane, jagavad teadmisi ka teistele. Hoitakse oma kogu karpides, iga kivike eraldi lahtris, kas nummerdatult või varustatud tutvustava sildiga.

Omaette põneva valdkonna moodustavad fossiilid ehk kivistised. Kivistised on kauges minevikus kivis- tunud või kivisse jäädvustunud taimede ja loomade jäljendid. Muide, eesti rahvuskiviks nimetatud paekivis leidub kivistisi küllaltki tihti. Mõned neist elusorganismidest on elanud üle 500 miljoni aasta tagasi.

Kivimitehuvilisel maksab luge- da sellekohaseid tarku raamatuid ning kindlasti panna kõrva taha see, kuidas täiendada kivikogu ilma loodust kahjustamata.

Kivistised.

Agas ei ole veel kaugeltki kõik: kolleksionääride maailm on sõna otseses mõttes piiritu. Näiteks ko- gutakse veel vanu raamatuid ja ajakirju, eksliibriseid, sörmkübaraid, nõöpe, jõuluehteid, taskukalendrid, raudteepileteid, telefonikaarte, pangakaarte, filme, helisalvestisi, võtmeid, võtmehoidjaid, pastapliiatseid, kunstiteoseid, joogietikette, ehteid, temaatilisi T-särke, valimisplakateid, mänguasju, prepareeritud liblikaid ja putukaid, kuivatatud taimi, koomikseid, spordikaarte, golfipalle, kleebiseid, päikeseprille, kompvekipabereid, linnumune või -sulgi, karikatuure, anekdoote, emb- leeme, vimpleid, pudelikorke ja veel palju-palju muud. Muuseas, kogutakse ka helkureid. See hobi võib päästa

koguja elu – soovitan iga- ühel koguda vähemalt ühe helkuri ning kanda seda pimedal ajal kaasas!

MONSTER HIGH

TALVISED KOOLITEED

Kas pole nii, et koolivaheajal mööduvad päevad justkui poole kiiremini kui muidu? Alles sai suusad-kelgud välja toodud – ja juba tuleb jälle hommikuti vara tõusta, et koolibussile rutata. Nii mõnigi laps astub koduuksest välja, kui taevast on veel tume...

Monster High' õpilased pimedust ei pelga: küllap meeldib hämarus nii Draculaurale, Frankie Steinile kui ka Clawdia Wolfile, ja talvekülma ei karda neist ka keegi.

Pealegi võib arvata, et nende koolitee pole just eriti pikk.

Eesti lapsi sõidutati vanasti talviti kooli regede ja saanidega, paljud aga panid suusad alla või kasutasid tõukekelku. Küllap meeldiks Monster High' noortelegi lumiseid teid pidi kooli poole kihutada.

Aga missugune on Sinu talvine koolitee, hea lugeja? Joonista ja kirjuta meile sellest ning saada oma käte- ja mõttetöö toimetusse enne 5. veebruari 2017!

**Parimatele auhindadeks
Monster High' nukud Rimonnelt!**

www.monsterhigh.com

Maaletooja Rimonne Baltic • www.rimonne.ee

MATTEL

DETEKTIIVITÖÖ - SEE ON JU ELEMENTAARNE!

Kui sa oled tuttav maailmakuulsa detektiivi Sherlock Holmesi lugudega, siis tead, et nutikas Holmes kinnitas iga avastuse puhul oma sõbrale ja partnerile: „See on ju elementaarne, Watson!”

Nüüd on sinulgi võimalik iga ilmaga detektiivi mängida! See on ju elementaarne, sest Ravensburgeri lauamäng „Scotland Yard Juunior” on mõeldud just sellistele noortele, kes armastavad kriminaalseid ja muidki mõistatusi lahendada. Mängida võid nii sõprade või

oma pere seltsis – ainult päris väikestele, kes detaile kipuvad suhu pistma, mängu ei soovitata. Meie seekordne võistlusteema on „Kui oleksin detektiiv, siis...” Ootame nii väikesi kirjatükke kui ka joonistusi toimetusse kuni 5. veebruarini 2017! Parimatele auhinnaks „Scotland Yard Juunior” Rekatolt!

NB! Heida vahel pilk ka Rekato veebipoodi aadressil: www.rekato.ee

